

ELŐFIZETÉS

ELYEN:
 365 napra 24 korona
 182 napra 12 korona

VIDÉKEN:
 365 napra 28 korona
 182 napra 14 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 10 sorosoktól kezdve soronként 20 fillér
 10 soronként 15 fillér

Nyitászó ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 88.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 23. sz.
 TELEFON-SZÁM: 144.

Arad, 1908.

FELTÖLTŐ SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 10.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Szerbia — burkalapban.
 Letartóztatták a fővárosi szocialisták vezéréit.
 Betörés egy aradi füzérdzseibe.
 Az elhagyott férj boszúja.
 Aradi öreg honvéd a király előtt.
 A Kardos-bank tárgyalása.
 Pör a római pápa ellen.
 Szerbia elcsendesül.
 Hol épül a zsidó templom?
 Pörösködő főúri házasságok.
 Beszélgetések.
 Amiről beszélnek.
 Váltóhamislátó katonatiszt.
 Elárverezték a kerületi bírtokot.
 Tarkaságok.
 Társas: Apám. Irta: Lengyel Zoltán.

Szerbia — burkalapban.

Arad, október 9

A boldogult Krüger apó szakállára esküszünk, hogy nagyon megvagyunk illetőve. A belgrádi Mihály fejedelem-térre visszadöcögött a régi, daliás mult. Időben nincs is tőlünk olyan messze: és mégis, ha Bonillon Godofréd lovagjait szállásolják el Szerbiában, ez nem hat olyan csodálatosan, mint a burkalap, a mely a Mihály fejedelem-téren megjelent. Egy író — minden bizonynyal a szerbek Lampérth Gézája — vette föl, a jó Isten tudja honnét ezt a történelmi jelentőségű süveget. Valamikor, a mikor az aradi, nemkülönben a szomszéd városokban székelő Burasztaltársaságok minden szerdán rosszalásukat fejezték ki lord Roberts, a brutális angol hadvezér fölött, s ugyanekkor Cronje, Botha és más bur jelesek győzelmeit kivilágos kivirradtig ünnepe-

ték, — igen, ezekben a szép időkben mi is viseltük a féloldalra tűzött nagy karimájú kalapot. Azóta ez a kalap kiment a divatból és bevonult a történelmi szimbólumok közé. A mint a frigiai sapka a forradalmat jelenti, a burkalap a maroknyi, de vitéz népek védelmét a zsarnok tulerő ellen.

Az író tehát fölvette a burkalapot és megkezdte a toborzást. Toborzott önkénteseket és milliókat. Mindenekelőtt az önkéntesek jelentkeztek: a diákok, akik proklamálták a háborút és az iskolai ezüzdöt. Nagyon természetes: amikor a haza megvan bántva, szünetelnie kell minden olyan eljárásnak, amely a háboru komolyságát veszélyeztetné: a diák-buktatásnak, a kollokviumoknak és hasonlóknak. A milliók már gyérebber jelentkeznek, de állítólag vannak. Így a szerb nemzeti bank egy aláírással mindenét a háboru céljaira adta. Hogy ezután a szerb nemzeti bank miből fog váltókat és egyebeket leszámítolni, azt valami speciális, szerb nemzeti módszer fogja megmutatni.

És várják a bandákat. A derék bandák! A világo szeü macedónok, az utolsók Európában, akiknek hivatása és keresetforrása a hadviselés maradt. Olomlábón jár az ellen, bus a bajnok élete, — mondanák, ha a magyar anthológiát értenék. Az albán hegyek között már egyhanguvá lett a dolog. Csak természetes, hogy örömmel veszik a belgrádi meghívót és hogy hosszuszaru, keleti puskákkal megje'ennek a Mihály fejedelem-téren, hogy a svábák-tól visszazerezzék Bosznia-Hercegovinát.

Nincs kizárva, hogy a szerb harci kedv

csakugyan a puska-perig és a vérig jut el. A fürge dunai monitorok bizonyosan nem ok nélkül mentek „gyakorlatozni“ Zimony alá. De azért mindabból, ami eddig Belgrád felől hírül jutott, nem árad egyéb, mint a humor, amely a háborus rettegés alatt is eléri hatását. A hadi készültek, a hangos ökölmotogatók alatt Szerbia olyan mucsai államként áll a világ előtt, hogy mellette San Marino valósággal komoly nagyhatalom.

A bloemfonteini és a johannesburgi hősök pedig kikérhetnék maguknak, hogy — ha csak egy kalap formájában is — az ő dicsőségükbe öltözködjének a szerbek. Szerbia fölfortyanása semmiben se hasonlít Transzvál ügyéhez. A burok függetlenségüket, állami önállóságukat védték, Szerbia pedig a légvárát. Vajjon tudnának e felelni, ha ezt kérdenék tőlük: „de szomszédöcsém, hát azt képzelte, hogy harminc esztendő előtt a rengeteg magyar katona vére és élete azért hullott, harminc éven át a magyar milliók azért fogytak, hogy most Bosnia és Hercegovina Szerbiának ajándékoztassék?“ Nem, ennyire nem gondolkodnak a háborus szüzdő országában. Az ennektált tartományokból se hallatszik se sóhaj, se vészkiáltás, a mely Szerbia segítségét kérné és a Mihály fejedelem téren mégis fölteszik a burkalapot és toboreznak. Ilyen diák módra a burok sohase fogtak volna fegyvert, a mint hogy az is kérdéses, hogy a királygyilkos tisztek beillenének-e Cronjenek és Bothának. Nekünk tán hízegő lehet, hogy hozzájuk képest Anglia hatalmát jelentjük; de a hatalom, ha ellenszenves is, hatalom.

Apám.

Irta: Lengyel Géza.

Apám kék szemé jószágosan nézett a világba. Jószágosan és bölcsen. Engem kezemenél fogott és vezetett a városban, ahol ő sem járt soha. Ő volt az én utolsó vezetőm. Azóta egyedül botorkálok. Kezemenél fogott és vitt, mint aki az élet minden útját ismeri. Amit láttunk, mindenről tudott és mindent elmondott nekem. Akkor már én kezdtem ismerni a világot, meg láttam, hogy az egyik ember részeges, a másikat piszkosak, feketék a körmel: ilyen apró diffektumokat minduntalan felfedeztem. Csak ő volt hibátlan, erős, tisztá, szigorú, jó. Az apám.

Tíz éves voltam és az anyám azt írta: apád meghalt. Fekete szalagot varrtak a kalapomra és rettenetesen rossznak éreztem magamat, mert nem tudtam sírni. Egy öreg asszony, akinél laktam, azt mondta: ne sírjon fiacskám, az Isten jó, majd megsegíti.

Én száraz, égő, de könnytelen szemekkel gondoltam a halálánál sokkal szomorubb dolgokra. Hogy karácsonykor megbukom, hogy leöntöm tintával az új ruhámat. Köny azonban nem jött a szememből.

Azután egyedül botorkáltam a világban. Ekkor már megjöttek a könyvek. Már kamaszsá sordultam és éjjel hangtalanul sírtam, vágytam a férfi után, aki rám nézzen kék szemével, arcomhoz szorítsa barna, szurós szakállát és ajkamra szilvarszagu csókot nyomjon.

Álmomban néha találkoztam vele Számonkérte az eltöltött időt, hibáimat, bűnelmet mind felírta, büntetett, mindig csak büntetett. Apám volt.

Réggel megkönnyebbülve ébredtem fel. Egyedül voltam. Szabad voltam. Nem volt, aki számonkérje rossz cselekedeteimet. Örültem. Annak örültem, hogy nincs apám.

Én is hozattam egy üveg pezsgőt. Mi, hárman, ekkor ittuk az ötödik üveggel. A szülők-ről beszélgettünk. Én az apámat mondtam el. Szigorúnak és jónak, bölcs mindentudónak. Ellágyultam, érzeletem:

— Ha ő élne, ha mellettem lett volna, ha nevelt volna, akkor erős volnék, tudnék akarni, nem terhelnének megbánt és elszórtott lépések.

— Mit tudsz te az apádról, hogyan beszélés az apádról — vetették közbe — holott tin esztendőds sem voltál, amikor meghalt?

— Én akkor már mindent láttam — makkoskodtam — és az apámat ismertem olyan jól, mint titeket ismerlek és most is olyan éle-

sen látom, hogyha idelépne, megismerném, mintha tegnap váltunk volna el és a nyakába borulnék.

— Az apád most már nem harminc éves volna, mint akkor. Az apád is öregedett volna husz esztendő. Én is szeretem az apámat, aki val együtt élek most is. Szeretem, mint a barátomat. Annyit használt nekem, mint egy jó barát. Ő is szeret. De annál inkább tudom, mennyi hibája van, mert körülbeül az, aki én vagyok. Gyarló ember.

— Én nem az igaz! — feleltam én. Az anyám más volt.

A kávéháza ekkor belépett egy szakállas férfi. Az apám. Leült egy homályos asztalra. Én megdermedve néstem. Az apám kerék arca, szögletes mondulata. A kávéháza kabát, a csontnyelű bot is az apámé. Arcképet vettem elő a tárcámból. Összehasonlítottam. Minden vonása ugyanaz. Lehajoltam egy pohár pezsgőt és szóltanul, nyitott szájjal a helyemen maradtam.

A pincér jött és meggyújtotta az idegen asztalnál a gáslángot. Möröven vissgáltam. Ősz szálakkal volt tele a szakállá és ami nem volt benne ősz, az vörös volt.

— Igen, ilyen volt az övé is — állapítottam meg réhajtvá.

Ma még nem tudni, hogy Péter király, aki alig megmelegedett trónján sorra élvezi az uralkodói gyönyörűségeket és szenvedni annak tüskéit, próbát tesz-e a hadüzenet felségjogával. A király, aki kalandos módon, egy vakmerő trükk révén jutott koronájához, talán csupa kabalából megkockáztat még egy kalandos merész lépést: hátha ennek révén országát nagyhatalommá, Ausztria-Magyarországot pedig hűbéresévé teheti. Messziről látni a töprengését, a mely az ablaka alatt, háborúért zajongó kiskorúak lármáját kíséri; — de talán mégse teszi meg. A szerb hadsereg derék, kitűnő fiukból áll, de egy hálósípkában levő királylyal sokkal könnyebben lehetett végezni, mint egy hadtest katonáival, akik Mannlichert és Uchatiuszt viselnek. Szép a romantika, a harci toborzó, — de azért, le a burkalappal, uraim!

LETARTÓZTATTÁK

a fővárosi szociálisták vezéreit.

Felosztatják a szakszervezeteket.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 9.

A fővárosi rendőrség abban a meggyőződésben él, hogy a tegnapi este véres tüntetés előidézésében ő teljesen ártatlan és a szociáldemokrata párt vezetői és a szakszervezetek rendszeres haditerve alapján, valóságos felfegyverzett csapatokat küldenek az utcákra, a rendőrök legyilkolására. Ma egész nap ez irányban nyomoztak és a pártvezetőket a rendőrségre idézték. Valószínű, hogy ez ürügygel a rendőrség már legközelebb a szakszervezetek felosztatását is javaslatba fogja hozni.

A véres attack alatt elfogottakat gyilkosságra való felbujtással vádolja a rendőrség, melynek mai működéséről a következőket jelenti tudósítónk:

(Üszöcsöküvés?)

A tegnapi éjszakai tüntetés letartóztatottait még ma reggel és délelőtt is buzgón hallgatták ki a rendőrségen. Nem kevesebb, mint hat

— A szeme is ilyen volt.

Lehajtott gallérja rojtos, alatta piszkos fekete nyakkendő. Szilvóriumot rendelt. Keze reszkette nyúlt a pohár után. Érezni véltem, hogy lehajlata tele van szeszszel.

A könyvek végigfolytak arcomon. Apámat, a feltámadottat keservesen megsírtam. Most sírtam meg igazán.

A kávéházajtót kinyitották, friss levegő jött be, mámoros fajem tisztulni kezdett. Az idegen észrevett ekkor és felém jött.

Szilvobogva vártam. Odajött hozzám és kezét nyújtva, egyszerűen mondta:

— Szervusz öcsém.

— En sikoltani akartam, ő folytatta.

— Megint feljöttem Pestre. Persze, alig ismerem rád. Két év óta megöregedtem.

Bátyám, apám testvére, hasonmása, ledült asztalomhoz, ahol már egyedül voltam. Beszélni kezdett.

A hangja, ez az érdes, kemény hang, ez is az övé.

De már vidám voltam. Megkönnyebbültem, mint ama reggeleken, amelyek előtt álomban találkoztam vele. Megkönnyebbültem, örültem most is, annak örültem, hogy apám valóban nincs.

rendőrök viselő van elfoglalva a kihallgatással. Bartha, Koppány, Világhy, Mparjesy, Cíővek és Bara tisztviselők hallgatják ki a tündöket.

Eddig huszonnyolc embert hallgattak ki és ezek közül letartóztatták: Kacsó Béla lakost, Horváth Nándor vasöntőt, Hraman Antal utcaprót, Molnár János lakost és Horváth Sándor asztalost. *Valamennyien gyilkosságra való felbujtással vannak vádolva.*

A vádat a rendőrség arra alapítja, hogy ezeknél a munkásoknál vasbotokat, revolvereket és töröket találtak.

— Hogy van az, — kérdezték tőlük, — hogy valamennyiüknek egyforma vasbotjuk van?

A munkások erre azt felelték:

— Akár melyik ületbe megy be az ember, vehet ilyen botot.

— Nem, — jegyezte meg a rendőrtisztviselő, *maguknak a szakszervezet osztotta ki ezeket a botokat.*

Valamennyien ezt válaszolták erre:

— Es nem igaz!

A rendőrtisztviselők megmaradtak előbbi főfogásuk mellett és abban az irányban vezetik a vizsgálatot, vajjon nem-e *rendszeres összehesküvésről van szó?*

(Vér fog folyni!)

A délelőtti folyamán érdekes fordulatot vett a tüntetés dolgában megindított vizsgálat.

Boda Dezső főkapitány ugyanis a következő kijelentést tette:

— Jól tudom én, hogy a tegnapi tüntetést a *szociálista vezetők* kezítették elő és ők szervezték. *Vantus Károly, Vágó Béla, Tarcaai Lajos és Faragó Dezső szakszervezeti titkárok* voltak a fővezetők. Ezeket az embereket még ma délelőtti előállítjuk. *Buchinger Mánó* urat is kerestük, de *Buchinger* ur csupa *véletlenségből* Brüsszelben időzik.

A munkások körében még a délelőtti folyamán terjedt el annak a híre, mire késül a rendőrség.

— Ha ez igaz, — mondotta egy szociálista vezér — ha a rendőrség csakugyan ilyen inkvizitórius módon akar eljárni, akkor Budapesten vér fog folyni. És valamivel több, mint tegnap.

A rendőrség délelőtti csakugyan megidézte a szociálista vezetőket, kik valamennyien megjelentek.

(Megtiltják a fegyverviselést.)

A főkapitány, felsőbb intézkedésre, rendeletet fog kiadni, melyben az idevaló törvényre hivatkozva, a *fegyverviselést, különösen pedig a revolverviselést betiltja és engedélyhez köti.*

Revolvert ezentul csak az hordhat magánál, aki erre a rendőrségtől engedélyt kapott. Akinél ezek után revolvert találnak, az ellen a legerőlyesebben fognak eljárni, valamint ama kereskedők ellen is, akik engedéllyel nem bíróknak revolvert eladnak.

(Felosztatják a szakszervezeteket.)

Teljes határozottsággal állítják a főkapitányságon, hogy az egész utcai hajsz a szakszervezetekből indult ki. Ott esztották ki a szerepeket és a fegyvereket.

Ennek következtében bizonyosra veszik, hogy a belügyminiszter a kompromittált szakszervezeteket felosztatja.

Boda Dezső főkapitány ma délelőtti ment el a belügyminiszterhez, hogy a vizsgálat eddigi eredményéről és a tegnapi esti tüntetésről jelentést tegyen.

(Csendes tüntetés.)

Budapesti tudósítónk jelenti: A szociálisták tegnapi esti tüntetése alkalmával

letartóztatottak ügyében a rendőrség ma egész nap folytatta a vizsgálatot. Tizenhét tüntetőt holnap átkísérnek az ügyészség fogházába, a többiek, köztük az összes letartóztatott szociálista vezetéseket a holnapi nap folyamán szabadlábra helyezik. Ma este több helyütt kisebb tüntetések voltak, de a rendőrséggel összeütközésre nem került a sor.

BETÖRÉS

egy aradi fűszerüzletbe.

Letartóztatott boltiszolga.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9.

Egy tizennyolc esztendőes suhancot tartóztatott le ma délután a rendőrség, aki vasárnap este felhasználva azt az alkalmat, hogy *Riesz Vilmos fűszerkereskedő* a hosszunap előestélyén templomba ment, lakásába betörjön s onnan kilencszázhusz korona pénzt ellopjon.

A tekintélyes összegből ma, tehát a tett elkövetése után négy nappal már csak nyolc korona ötven fillért találtak a fiúnál, aki nem akar felvilágosítást adni arról, hogy hová tette azt a sok pénzt, amelyből állítása szerint egy pár cipőnél egyebet nem vett.

A rendőrség azt hiszi, hogy a fiu egy betörőbandának az eszköze, amely a rablott szákmányon osztozik s a fiatal tettestársat egyszerűen utjára eresztli.

Susorka Jánosnak hívják a fiatal betörőt, aki hosszú ideig mint boltiszolga volt *Riesz Vilmos*nál. A múlt héten *Riesz* elbocsátotta a fiút, mert azt látta, hogy rossz társaságba keveredett. Ugy látszik, hogy ez a társaság csak azért fogadta a maga kebelébe *Susorkát*, mert össze-melte ki a gazdája üzletébe való betörésre.

Vasárnap este hajította végre a boltiszolga a betörést. A legalkalmasabb időt választotta ki. *Riesz* családjával együtt a templomba ment félhatkor és körülbelül nyolc óráig tartózkodott ott. Es idő alatt a fiu a konyhajtó felett lévő ablakon át bemászott a konyhába. Az üzletajtót, mely a konyhába nyílik, benyomta, mivel csak egy kapeszóval volt elrekeselve, a boltból az ebédlőbe jutott. Tudta azt, hogy hol szokta *Riesz* a pénzt tartani. Egy kazettában, mely az ebédlő szekrényen állott kilencszáz koronát talált, egy pénzes táliból húsz korona aprópénzt vett magához.

Riesz a templomból hazajövet, észre sem vette a betörést. Csak másnap fedezte fel, hogy míg ő a templomban volt, betörők jártak nála. Jelentést tett a rendőrségen, a hol *Rédl* Jánost bírták meg a tettes kinyomozásával.

A gyanu rögtön az elbocsátott háztiszolgára irányult, akit ma délután le is tartóztatott. Beismerte a betörést, de büntetését nem akarja eláralni. A rendőrség tovább nyomozza az ügyet.

TANÜGY.

(—) Az Aradmegyei Kisdudnevelők Köre október 18-án d. e. fél 10 órakor a kasza-utcai városi óvoda helyiségében tartja IX. rendes közgyűlését a következő tárgyszorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Elnöki jelentés. 3. Felolvasás, tartja: *Rákóczy Klára* segál óvónő. 4. A rajztanítás módszerének bemutatása. Előrajzol: *Krause Tilda*, glogováci óvónő. 5. Jövő évi közgyűlés helyének meghatározása. 6. Indítványok.

PÖR a római pápa ellen.

Vitás péterfillérek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 9.

Az egri kir. törvényszék, mint polgári bíróság előtt egy igen érdekes ügynek az aktái fekszenek. Nem csekélyebb dologról van szó, mint arról, hogy a pör egyik alperese *X. Pius pápa*. Mikor a kereset a bíróság elé került, a törvényszék megkezdte az igazságügyminisztériumot, hogy a római pápa, akit királyi jogok illetnek meg, perbe idézhető-e? Az igazságügyminiszter tudatta az egri törvényszékkal, hogy a jelen esetben a pápa a magyar bíróságok elé megidézhető a bécsi nunciatus, mint a külügyi képviselője útján, a nélkül, hogy e megidézéssel a nemzetközi jog szabályai megsértetnének. Megokolásában azt mondja az igazságügyminiszter, hogy idegen uralkodó vagy állam, mint az örökhatározó egyetemes vagy részleges jogutódja, a mennyiben elfogadja a hagyatékból származó előnyöket, el kell ismernie az ebben az ügyben eljáró örökösödési bíróság illetékességét is. Minthogy azonban a hagyatéki vagyont, mely tudniillik a pápára jutna, péterfillérek teszik, így most az igazságügyminiszter az iránt puhatóldozik, vajjon ez esetben a pápa perelendő-e vagy pedig a pápai közkinctár? Ennek megállapításáig a per természetesen szünetel.

Az érdekes pörnek a története és előzménye a következő:

Néhal *Szele Gábor*, volt egri püspök hagyatéki vagyonát az örökösök egyrésze, nevezetesen *Szele Magit* és társai perrel támadták meg és ügyvédük útján az 1898. április 8-án kelt végrendelet és az 1907. április 9-én kelt pótvégrendelet érvénytelenítését és a törvényes öröklés elrendelését kéri. A végrendeletet alakszerűsége miatt támadják meg a felperesek. Ugyanis szerintük nem tűnik ki az, hogy örökhatározó a végrendeletet tanuk előtt írta volna alá, sem az, hogy az aláírást sajátkezűleg aláírtának ellismerte volna, holott ezt a törvény előírja.

A pótvégrendelet érvénytelenítése érdekében pedig azzal érvelnek a felperesek, hogy a végrendelet keletkezésekor az agg püspök nem volt végrendeletképes, mivel már jóval előtte tehetetlené tette őt a szélütés. Alperesi minőségben ötvenhatan szerepelnek. Közülük első sorban *Samassa dr.* egri bíróes érsek, mint első, *X. Pius pápa*, mint másodrendű alperesek, továbbá a főkáptalan tagjai, intézetek, egyházak, rokonok, ismerősök, családtagok.

A felperesek azt állítják, hogy törvényes öröklés esetében a kir. rendelvények alapján akként állapítandó meg a hagyatéki felosztása, hogy a temetési költségek, terhek és kötelesek hagyományok levonása után egyharmadrészen ez esetben az egri egyházmegye, egyharmadrészen a szegények, illetve ez esetben, minthogy ezer koronán felül összegekről van szó, a kir. kincstár, egyharmadrészen pedig a törvényes leszármazók az örökösök.

Ennek alapján a rokonok a 184.071 korona 93 fillért kitevő hagyatéki vagyonból természetesen jóval nagyobb arányban örökölnének, mint a végrendelet értelmében. E szerint ugyanis *Szele püspök* a többek között *X. Piusnak* 800 korona Péter-fillért, az egri főkáptalan tagjainak 2-2 császári aranyat, a szegényeknek 1000 koronát, a budapesti vakoknak és a váci

siketelmáknak 200-200 koronát, azonfelül különböző kegyes és humanus intézeteknek nagyszámú adományokat rendelt.

A bíróságnál nagy érdeklődéssel várják az igazságügyminiszter értesítését, mely hivatalosan lesz eldönteni, vajjon *X. Pius pápa* vagy pedig a pápai közkinctár lesz a másodrendű alperes. Az egri törvényszék polgári bírósága a döntésig nem is tűs ki határozottan a pörfolyóiról.

Az elhagyott férj boszuja.

Gyilkos merénylet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9.

Véres dráma játszódott le tegnap egyik aradmegyei községben. Egy ottani földműves tiz késszurással akarta megölni elvált feleségét, akit még mindig szeretett, aki azonban durvasága miatt elhagyta őt. Az asszony haldokolva fekszik most a borosjenői kórházban, a megszökött merénylőt pedig ma délután sikerült elfogni a csendőröknek.

A gyilkos merényletről tudósítók ezeket jelentik:

Haász György morodai földműves nemrég szabadult ki az ilavai fegyházból, hova gyilkosság miatt került. *Haász* durva és hirtelen haragu ember volt s e természetéből sokat kellett szenvedni feleségének, akit *Haász* nagyon gorombán bánt. Még mielőtt a börtönbe került volna, el akart válni tőle a felesége, de *Haász*, akit szerette az asszonyt, nagyon kérlette, hogy alijon el szándékától, mert ő, ha kiszabadul a fegyházból, jól fog vele bánni. Az asszony engedett a kérésnek és nem vált el férjétől.

Haász kiszabadulva a fegyházból, kezdetben csakugyan jól bánt a feleségével. Később azonban újra civakodni kezdett az asszonnyal, aki ismerve férje rossz természetét, elhatározta, hogy elvált tőle. Még is indította a válópórt és néhány héttel ezelőtt el is vált a házaspár.

Haász a válás után folyton kérlette az asszonyt, hogy térjen vissza hozzá. Mikor látta, hogy kérései eredménytelenek maradtak, cselhez fordult. Tegnap reggel elment az asszony lakására és felszolgáltta őt, hogy menjen vele Borosjenőre, ahol egy ügyvéddel az asszony nevére fogja írni a kis földjét, mert azt akarja, hogy az gondtalanul éljen. Az asszony el is ment Borosjenőre, ahol azonban azt az ügyvédet, akit férje megnevezett, nem találták otthon. Visszamentek Morodára, ahol a férfi a lakására hívta az asszonyt, azzal az ürügygel, hogy nézze meg a gyermeküket. Az asszony el is ment *Haász* lakására. Egy ideig beszélgettek *Haász* anyjával és a gyermekükkel, majd *Haász* valami ürügy alatt kiküldte anyját és gyerekeit a szobából. Mikor egyedül maradtak, aszéből egy kést rázott elő és a sikoltozó asszonyt tüsszer mellé szurta. Mikor az asszony félholtan terült el a földön, *Haász* az ablakon keresztül megszökött a házból.

A súlyosan megsérült asszonyt a borosjenői kórházba szállították, ahol most haldokolva fekszik. A szökevény merénylőt ma délután fogta el a borosjenői csendőrség. *Haász* beismerie bűnét és azt mondja, hogy nagyon szeretie az asszonyt és azért akarta megölni, mert nem ment vissza hozzá. Letartóztatják és behatározzák az aradi ügyészségre.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egyesület október 17-én d. u. 6 órakor (szombaton) a városháza emeleti kistermében rendezte évi közgyűlést (act).

A Kardos-bank tárgyalása.

Második nap.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 9.

A tárgyalás mai, második napján *Kardos János Zoltán* kihallgatására került a sor. Ő a harmadik vádlott. Könyvelő volt a szövetkezetnél, havi háromszáz korona fizetéssel. Mielőtt ezt az állását elfoglalta, építési irodákban dolgozott. Ma délelőtt hallgatták ki *Lipót* és *Dezsőt* is, aki azonban még azt is tagadta, hogy valaha szava lett volna a bankigazgatásban.

János Zoltán.

Az elnök kérdéseire kijelenti, hogy nem érzeli magát bűnösnek, senkit sem tévesztett meg, az alapításban nem vett részt s ebben az ügyben senkivel sem tárgyalt. Azt beismeri, hogy nevére engedélyével részjegyeket jegyeztek. Ő semmit sem fizetett be. A Leszámitoló-Banknál is csak mint strohmann szerepelt. Azt tudja, hogy a szövetkezet körülbelül 30.000 korona kamatot fizetett a takarékpénztárnak az igénybe vett hitel után. Takarékszelvény nem volt s így felmondás nélkül azt nem is vehette ki.

Az elnök: Mit tud az alapítási költségek hova fordításáról?

A vádlott: A Leszámitoló-Bank első igazgatói ülésén jelentette *Kardos Géza*, hogy már felmerült 30.000 korona alapítási költség, ezt szavazzák meg. Az ülésen az összeg részletezve nem volt. Később a szövetkezetben Kármán előttem beismerie, hogy ő az alapítási költségből 3000 koronát is vett.

Tud arról, hogy *Kardos Lipótnak* utazási átalányt szavazott meg az igazgatóság?

Igen.

Az apadirektor.

Uána a negyedik vádlottat, az öreg *Kardos Lipót* hallgatta ki a bíróság.

Kijelenti, hogy nem érzeli magát bűnösnek. A szövetkezetnél, a takarékpénztárnál és a leszámitoló-banknál is igazgatói elnök volt.

Az elnök: Mennyi volt a jövedelme?

A vádlott: A szövetkezetnél semmi, a takarékpénztárnál 7200 korona, a leszámitoló-banknál 3600 korona tiszteletdíjat és megfelelő költséget kaptam.

— Orvosi praxisa is jövedelmezett?

Igen, 5-6000 forintot.

— Ön ellen is az a vád, hogy az alapításnál megtévesztette a Vécsey családot azzal, hogy vagyonos embernek tüntette föl magát.

— En nem tévesztettem meg senkit. A szövetkezet határozta el, hogy nagyobb összeget jegyez az alapítandó pénztárat részvényre. Ezt Vécseyék is jól tudták.

— Ennek is része volt az alapításban?

Nem, mert én akkor Abbáziában betegem feküdtem.

— Mikor Pestre jött, volt vagyona?

Igen, mintegy 16.000 korona.

— Ez a pénz a takarékpénz árban volt?

Nem, a feleségem 40.000 koronája volt ott.

— Igaz az, hogy az ön részére felmondás nélkül vettek föl pénzt?

— Ez rem igaz. A feleségem házat akart venni s 10.000 koronát felmondott.

— Mit tud a takarékpénztári alapításról?

— Én sem a 150.000 koronáról, sem a

Vécsey-féle 66450 koronáról nem tudok, mert akkor betegen feküdtem otthon s így az ülésen nem is voltam jelen. A korlátlan hitel megszavazásáról sem tudok. A leszámítoló banknál a 80.000 korona alapítási költség megszavazásánál én is jelen voltam, de hogy ki kapott ebből és mennyit, azt nem tudom.

— Mi van a kocsi bérekkel?

— A 3600 korona kocsi bért sehasem vettem föl. Ezeket az összegeket a feleségem nevében betétként kezeltek.

A legifjabb Kardos.

Most az utolsó vádlott, Kardos Dossó kihallgatása következett.

Elmondja, hogy mikor feljött Pestre, a rendőrségnél kapott állást. Később a leszámítólónál napbiztos és igazgatósági tag lett.

Nagy Béla dr. ügyész: Nem ellenőrző szakértő volt?

Pollák védő: Ezt csak a rendőrségi jegyzőkönyvben találták fel.

Tagadja, hogy az igazgatósági tagsága után járó fizetésén kívül a bank ügyeihez bármilyen köze lett volna. Nem tud semmiféle manipulációról. Több részletkérdést intéznek hozzá a Vécsey-ügyre vonatkozólag, de sem erről, sem egyéb ügyekről nem tud.

Elrők a tárgyalást holnapra halasztotta.

Pörösködő főuri házaselek.

Az aradi törvényszék ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9.

Königsseg Fidal gróf aradmegyei nagybirtokos és felesége **Ormos Irén**, tudvalevőleg régóta peres viszonyban állanak egymással. Válopör is folyik köztük s ezenkívül több vagyoni jogi pört is indítottak egymás ellen. E pöröknek egyikében most hozott ítéletet az aradi törvényszék.

Königsseg gróf neje ugyanis, mikor még válopörök a törvényszék előtt folyt, **Rónay János** budapesti közjegyző előtt nyilatkozatot állított ki, amelyben kötelezte magát arra, hogyha férje évi 4000 korona apauázst fizet neki negyedévi ezer koronás részletekben, akkor ő a házasságból származó mindennemű vagyoni jogi igényeiről lemond. Königsseg gróf ugyanilyen értelmű nyilatkozatot állított ki, még pedig **Beles János** aradi közjegyzői iradá-jában s e nyilatkozatban az előbb említett feltétel mellett kötelezte magát a 4000 koronás apanázs fizetésére. A grófné kötelevényének egyik feltétele még az volt, hogy a megegyezéshez a hitbizomány várományosának, **Königsseg Lajos** grófnak beleegyezése is szükséges.

A házaselek válopöre ezalatt a törvényszéktől a táblához, majd innen a Kuriához került. A legfelsőbb fórumnál azonban a grófné visszavonta az általa indított válopört. Ekkor Königsseg gróf kijelentette, hogy most már nem fizeti az apanázst, mert azt csak akkorra ígérte, ha köztük megtörténik a válás. A grófné e miatt pert indított ura ellen, a bíróság kötelezett is az apanázs fizetésére azaz az indokolással, hogy a vitás nyilatkozatban a válás, mint az apanázs feltétele egyáltalában nem szerepelt.

A pör ilyen időre után azonban a grófné vissza akarta vonni a nyilatkozatot, mert nem volt hajlandó az apanázs fejében lemondani a vagyoni jogi igényeiről. Keresetet adott be az aradi törvényszékhez az okirat érvénytelenítése iránt.

Indokul azt hozta fel, hogy ő csak akkor kötelezte magát az apanázs elfogadására, ha a férje **Emmi** leányuknak 80.000 koronát fizet.

Ma foglalkozott az aradi törvényszék a grófné e keresetével. A bíróság **Szabó István** bíró referálásában elutasította a keresetet, vagyis megállapította azt, hogy az a megegyezés, amely szerint a grófné az apanázs fejében lemond a házasságtól származó vagyoni jogi igényeiről, érvényben van.

Amiről beszélnek.

*

A bűn útján.

Nem ismerünk rettenetesebb csapást, mintha egy apa, aki a feleség szerető gondossága nélkül nehezen neveli föl szép leányát, egy napon arra a tudatra ébred, hogy gyermeke a gyönyörűségre vágyakozó férflak prédájává lett. Egy aradi jobbmodu és általános ismert idősebb férfi, akit évtizedek előtt vesztette el a feleségét, megtudta az elmúlt hetekben, hogy 20 esztendő leánya, akit a legjobb nevelésben részesített, a bűn útjára tért. Hetekkel ezelőtt észrevette az apa fürkésző tekintete, hogy leánya arcáról eltűntek a rózsák és helyére a betegség sápadt színei rajzolódtak.

— Mi bajod? — tudakolta leányától.

— Semmi, — felelte az zavarodottan. — Azt hiszem influenzát kaptam, majd elmúlik.

Néhány nap múlva ismét érdeklődött az apa, mert leánya egyre betegobbnek látszott.

— Majd orvost hívunk, — mondta.

— Nem, nem, a világot se, — kiáltotta a kislány szorongó riadtan.

— De hát mi bajod? — kérdezte az ősz ember ijedten.

— Semmi.

Miután az apa látta, hogy másképpen nem boldogul gyermekével, hát orvost hivatott. Ennek azután meggyőnt a leány. — Elmondta, hogy hízelgő vénasszonyok kerítették hatalmukba, akik először ama férfinak játszották kezére, aki a leánynak régi ideálja volt.

Amikor ez a férfi, — aki jobbmodu hivatalnok — szabadulni akart a szerelmes teremtéstől, a vén néni helyetteséről, később pedig helyettesekről gondoskodtak, akik lelkiismeretlenségül használták ki a leány védtelenségét.

A szegény teremtés így mind több ifjuval ismerkedett meg, akik visszaélték a szerencsétlen nő könnyenhibőségével. Ez természetesen súlyos következményekkel járt.

— És most idejutottam — fejezte be a síró leány — megbetegedtem, segítsen rajtam doktor ur.

Az orvos csodálkozva hallgatta a leány előadását. Megparancsolta neki, hogy az ágyból ne mozduljon ki, mert életveszélyessé válhat a baja. Amikor a leány lefeküdt, a doktor mindent elmondott az apjának. Az dühös fölháborodással rohant a beteg leány ágyához és azt követelte, mondja meg a lélekufarok nevét. A beteg nő folytonos zokogások között elárulta megrontói nevét. Az apa a rendőrségre sietett és **Berecs Ferenc** kihágási bírónál megtette a följelentést. A régi törvény alapján a rendőrség megindította a vizsgálatot, mert a jelentés október elseje előtt került hozzá.

Ma délutánra már be is idézte a kihágási bíró a kerítőnőket, anyát és leányát, akik nagy sírások között próbálták letagadni bűneiket. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, hogy pontosan megállapíthassa: kik játszottak közre abban, hogy az ur leány a bűn útjára jusson.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

SPORT.

Nevezések az aradi löversenyeken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9.

Az aradi löversenyek első napjára okt. 17-ére a következő nevezések történtek:

I. Sofronyai díj Sikverseny. Díj 1500 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 2400 m. (13 aláírás.)

1. Gróf Forgách István (36 ph) Ifjasszony. 2. Horthy Szabolcs (36 sm) Markos. 3. Kintsig János (36 stpk fv) Artatlan. 4. Markovits István fhdgy. (36 p.) Sunny Day. 5. Ugyanaz (36 pm) Lotzian. 6. Gróf Orsich Pál fhdgy. (34 stpk) Tonchette. 7. Petanovits József (36 pm) Bocskó. 8. Rohonczy Lőrinc (36 sk) Windsbraut. 9. Schey Pál szász. (56 ph) Gilmiche. 10. Szepri méné (id. sm) Parnassus. 11. Ugyanaz (36 sm) Evildoor. 12. Ugyanaz (36 sk) Liba. 13. Sibirik Sándor fhdgy. (46 sk) Acharnée.

2. Csdlai díj. Gátverseny. Díj 2000 kor. Ebből 1500 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 2800 m. (14 aláírás.)

1. Bátor Balcz Iván (46 stpk) Hajrá. 2. Bátor Balcz Péter fhdgy. (36 stpk) Carmela. 3. Gróf Forgách István (36 ph) Ifjasszony. 4. Horthy Szabolcs (36 sm) Markos. 5. Gróf Orsich Pál fhdgy. (36 stpk) Tonchette. 6. Petrovics István fhdgy. (46 ph) Moni. 7. Markovits István fhdgy. (36 ph) Piána. 8. Ugyanaz (36 ph) Sunny Day. 9. Rohonczy Lőrinc (46 sk) Mirka. 10. Ugyanaz (36 sk) Windsbraut. 11. Schey Pál szász. (36 ph) Nevermore. 12. Szepri méné (id. sm) Parnassus. 13. Sibirik Sándor fhdgy. (36 sk) Piána. 14. Bátor Schwaben-Durnass Gy. fhdgy. (46 ph) Peia.

3. Az aradi 12. cs. és kir. huszárezredbeli tisztek akadályversenye. Díj az I., II. és III. nak. Táv. kb. 4000 m. (5 aláírás)

1. Gregurich Antal szász. (56 ph) Cislau. 2. Ugyanaz (id. h) Buzalka. 3. Jakobovich Jenő fhdgy. (46 sk) Malmison. 4. Kállay J. fhdgy. (id. ph fv.) Bagó. 5. Petrovics István fhdgy (46 ph) Moni.

4. Eladó verseny. Díj 1200 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Sikverseny. Táv. kb. 1800 m. (10 aláírás.)

Balcz Iván bíró (36 stpk) Helyke 2000 kor. el. d. 2. Balcz Péter báró fhdgy (56 sm) Sula 1600 kor. 3. Horváth Jenő dr. (66 sm) Claymore 800 kor. 4. Liptay Béla (36 pm) Magas 1000 kor. 5. Markovits István fhdgy (36 pm) Lotzian 1000 kor. 6. Pejacsevich Albert gróf (36 sk) Igazság 1000 kor. 7. Petanovits József (36 sh) Dicey 2200 kor. 8. Schey Pál szász. (36 ph) Nevermore 1800 kor. 9. Sibirik Sándor fhdgy (46 sk) Acharnée 1000 kor. 10. Schwaben Durnass Gy. fhdgy (46 pm) Scarabäus 1000 kor.

5. Huszárezred gátverseny. Díj 1400 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 2400 m. (5 aláírás.)

1. Horthy István szn. (36 sk) Coriandol. 2. Jakobovics Jenő fhdgy (46 sk) Malmison. 3. Sibirik Sándor fhdgy (66 ph) Nassuram. 4. Schwaben-Durnass Gy. fhdgy (46 ph) Peia. 5. Thomka Zoltán fhdgy (id. ph) Miss Jessie.

6. Mácsai díj. Akadályverseny. Díj 1500 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 4000 m. (6 aláírás.)

1. Balcz Péter báró fhdgy. (id. ph) Bokréta 2. Bogáthy Miklós fhdgy. (56 ph) Dormus. 3. Naimans R. báró (46 sm) Westminster. 4. Petrovics István fhdgy (46 ph) Moni. 5. Rohonczy Lőrinc (46 sk) Mirka. 6. Szepri méné (id. sm) Parnassus.

SZERBIA ELCSENDESÜL.

Bosznia annekszióját Európa elismeri.

Bulgária nem mozgósít.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 9.

A Dunán végig siklik néhány monitor és a fehér falu hadihajók kijózanították a forró vérű szerb fantaszaktakat. Ma már elcsendesült a hadi lármá, amely Belgrád utcáit két napon át felverte. Az izgalomra hideg zuhanként csapott le az egész európai közvéleménynek ítélete, mely mosolyogva fogadta a szerbek hadikészülődését. Bosznia bekebelezéséből nem lesz európai konfliktus, a hatalmak egymásután jelentik ki, hogy a történeteket nyugalommal veszik tudomásul.

Törökország a maga nagy reformterveinek megvalósítását fölébe helyezi egy kétséges háborus kalandnak és így a legközelebről érdekelt nagyhatalom csendes rezignációval, teoretikus értékű diplomáciai jegyzékekkel kifejezett tiltakozás formájában egyezik bele a változhatatlanba, mely Boszniában és Bulgáriában érte.

A mai nap eseményei arra mutatnak, hogy az osztrák-magyar monarchia öntudatos cselekedete súlyát nem szándékozik lerontani azzal a látszattal, mintha Szerbia hadi őrvongása által nyugalmában csak egy pillanatra is zavartatná magát. Ma már bizonyos, hogy a mozgósításokról szárnyra került hírek is legalább koraiak voltak.

A nagy zaj dacára a Duna mentén minden csendes, mint ez az alább közölt tudósításokból is kitetszik:

Bosznia annektálása.

Az osztrák delegáció álláspontja.

Az osztrák delegáció külügyi bizottsága ma délelőtti tíz órakor ülést tartott, amelyen folytatta a külügyi költségvetés tárgyalását.

Az első szónok *Asmann*, aki a keresztény szociálista párt nevében nyilatkozott. A keresztény szociálisták, — ugymond — örömmel üdvözlik azt az eseményt, hogy az utalkodó szuverén jogait Boszniára és Hercegovinára is kiterjesztette és ezért a császárnak köszönetet is mondanak. Az annexió a már régóta eljáratott céltudatos balkáni politika első megnyilatkozása. Ez az eset is megállapítja, hogy mennyire szükséges a birodalom egysége nagy gondolatának elismerése és ebben az irányban a keresztény szociálista párt fellépő támogatná a kormányt. Az annexió következményeként tartja a népképviselői rendszer meghonosítását is.

Sussteric szerint a Németországból kicsorított Ausztriának most már csak a délszláv népek területén van jövője, de Ausztria csak a délszlávok nemzeti egységének ápolásával fog a területen sikereket elérni.

Kedvezőbb hírek.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az osztrák delegáció tagjai körében ma igen sokat beszéltek a zágrábi eseményekről. A közös miniszterek azonban igen tartózkodók voltak és csupán annyit mondtak, hogy a mai hírek már kedvezőbbek a tegnapiaknál. Nagy feltűnést keltett, hogy *Schiessl*, a kabinetiroda főnöke ma dél-

előtt az osztrák delegációban megjelenve hosszabb tanácskozást folytatott *Aerenthal* báró külügyminiszterrel és *Beck* báró osztrák miniszterelnökkel.

Sok hü-hó semmiért.

Belgrádból táviratozzák: A tegnapi tüntetések hatása alatt a szerb kormány intézkedéseket tett a rend fentartására. A mai nap folyamán is nagy tüntetés volt a magyar-osztrák monarchia ellen. A katonaság egyrésze ma visszaérkezett a gyakorlatokról és a polgárság nagy óvációt rendezett mellettük.

Nagy érdeklődéssel tekintenek a szkupstina holnapi ülése elé, amelyen határozni fognak a végleges állásfoglalás tekintetében. A kormány mindent elkövet, hogy olyan határozatot hozzanak, amely Szerbiára nézve ne járjon káros következményekkel.

A sajtó hangulata változatlan. Az összes lapok ma is hevesen állást foglalnak az annexió ellen. A diákság került az iskolákat, tüntet és felvéteti magát az önkéntes légióba. A népre nagyon lesújtólag hat a külföld hangulata a háboru ellen és az is, hogy Bosznia szerb lakossága nem tiltakozott a proklamáció ellen, Törökország és Montenegró pedig még nem foglalta el Hercegovinát.

Haditanács.

Belgrádból délután egy órai kelettel táviratozzák: Ma éjszaka a konakban Péter király elnöklésével haditanács volt. A jelenlevők többsége a háboru mellett foglalt állást. Szalonikiból, Triesztből, Bécsből és Zágrábból szakadatlanul számos önkéntes jelentkezik. Híre jár, hogy több magyar és osztrák kómet, akik Zimonyból jöttek esendőrruhában, letartóztattak.

Belgrádból jelentik: A hadügyminisztérium előtt ismételtlen verekezés volt a tüntetők és esendőrök között. A lakosság kedélye még mindig nagyon izgatott.

Katonai intézkedések.

Bécsi hivatalos távirat szerint néhány katonai megszálláson és a dunai monitorok elindulásán kívül eddig még semmiféle katonai intézkedés sem történt. Az sem igaz, hogy a zágrábi hadtestnek Prágában szolgáló tisztjei bevonulási parancsot kaptak. A monitor-flotilla nem azt az utasítást kapta, hogy Zimonyba menjen, hanem, hogy működésre alkalmas helyet keressen.

Zágrábból jelentik: A térparancsnokság tisztjeit ma éjjel sürgősen berendelték a hadtestparancsnokságra. Sifirozott táviratok mentek szét a hadtestparancsnokság területén levő helyőrségekbe. A Száva hidját éjjel-nappal őrzik.

Pólából táviratozzák: A Zenta, Szigetvár és Aspern hadihajók teljes felszerelésben állanak.

Szerajevó hangulata.

Szerajevóból jelentik: *Trebinje* és *Plovje* környékén a szerbek a mohamedán lakosságot felkelésre izgatják és oly híreket terjesztenek, hogy a kormány kényszeríteni akarja a mohamedánokat, hogy a keresztény vallásra térjenek át.

Trebinje környékén zavargás volt, ahonnan több magyar és osztrák alattvaló érkezett Szerajevóba. Több katonai vonat Szerajevón keresztül dél felé indult.

Szerajevó ból táviratozzák: A horvát diákok hódoló felvonulást rendeztek, amelyben nagy népmög vett részt. A diákok ezt kiáltották:

— Éljen a horvát király!

Európa az annekszióról.

Párisból jelentik: *Pichon* és *Izvolszki* külügyminiszterek mai tanácskozásukon megvizsgálták azokat a kérdéseket, amelyek a kelet ügyében összehívandó nemzetközi értekezlet tárgyalásának anyagát képezhetnék. *Izvolszki* nek *Asquith* miniszterelnökkel és *Grey* államtitkárral történő találkozása előtt, amely küszöbön áll, nem fognak a tekintetben dönteni.

Az egymásnak ellentmondó hírek dolgában a *Rouer* ügynökség úgy értesül, hogy az angol kormány a keleti válságok ügyében egybehívandó értekezlet tekintetében eddig semmiféle irányban nem határozta el magát, hozzájárulását azonban csak akkor adhatja meg, ha a javasolt értekezlet körvonalai pontosan meglesznek állapítva. Ettől függ minden.

Londonból jelentik: A *Standard* párisi tudósítója meginterjúvolta *Khevenhüller* gróf magyar-osztrák nagykövetet, aki így nyilatkozott:

— Magyarország-Ausztria sohasem vonakodott kongresszuson, vagy konferencián résztvenni és részvételét nem kötötte semmiféle feltételhez. Ami engem illet, azt hiszem, hogy a konferencia ellen senkinek sem lehet kifogása, de a programjával előbb tisztában kell lennünk.

Párisból jelentik: A *Petit Parisien* egyik munkatársa ma beszélgetést folytatott *Pichon* külügyminiszterrel, hogy vajon lemondja-e a konferencia eszméjéről.

— Egyáltalában nem, mondotta a miniszter, sőt ellenkezőleg, a konferenciához vívó uton vagyunk.

— Nem lát háborus bonyodalmakat előre? — kérdezte a hírlapíró.

— Csak azokat a bonyodalmakat látom előre, válasszot *Pichon*, amelyek Szerbiának magyar-osztrák ellenes viselkedéséből és Bulgáriának ambiciójából származnak. Arra kell törekednünk, hogy ezen az oldalon elejét vegyük a veszedelemnek.

— Mi történt eddig erre a célra?

— A nagyhatalmak igyekeznek a mozgalmat korlátozni és a követeléseket leszállítani. Ez értelemben igyekezünk befolyásunkat Szófiában és Belgrádban érvényesíteni.

Párisból táviratozzák: Éjjel érkezett hírek szerint a szerb kormány elhatározta, hogy a pétervári, párisi, római és londoni kabinetek tanácsának engedelmessékedik.

Pétervárról táviratozzák: *Berchtold* gróf magyar-osztrák nagykövet még mindig nem kapott a cártól kihallgatást, amelyet pedig napok óta kért. Ez az eset, amely a diplomáciai gyakorlatban rendkívüli, nagy feltűnést kelt.

Párisból táviratozzák: Péter szerb király a *Matin* szerkesztőséghez táviratot küldött és azt mondja benne, hogy az a szimpátia, amelyet a francia nép iránta nyilvánított, nagyon

meghatotta, annálval inkább, mert a franciák szimpátiájának különös fontosságot tulajdonít. Szerbia továbbra is bizik Franciaországban.

Törökország nem ad választ.

Konstantinápolyból jelentik: Mig a porta ma délután különböző diplomataknak azt mondta, hogy a Bosznia és Hercegovinát illető lépések ügyében még egy minisztertanács lesz és hogy talán holnap kerül a jegyzék átadására a sor, a külügyminiszter később azt közölte a török újságírókkal, hogy a porta nem fog direkt választ adni az osztrák-magyar jegyzékre, hanem körtávirattal nagykövetei útján a szignatarius hatalmakhoz fordul. Csak ennek megtörténte után fogja a sajtó az osztrák-magyar jegyzéket és a körtáviratot hivatalosan publikálni.

A tőzsdén és Perában hírek keringenek, amely szerint Olaszország tripoliszi akcióra készül. E híreket azonban az olasz nagykövetség megcáfolja.

Montenegró felejt.

Cettinjből táviratozzák: A fejedelem egy ukáza a szkupstinát a jövő hétfőre rendkívüli ülésre hívja egybe.

Cettinjből jelentik: A fejedelem nyilvánvalóan nagy hatást tett a lakosságra, amely a fejedelemnek nagy ovációt rendezett. Tegnap népgyűlés volt, amelyen felszólították a kormányt, hogy felejtse el Szerbia sértő viselkedését és mondja ki az összes szlávok szolidaritását.

Bulgária és Törökország.

Készüldés a háborúra?

Párisból táviratozzák: Stancov bolgár ügyvivő ma George Villierst fogadta, aki a látogatásról ezeket közli:

A konferencia egész Európa ítélőszéke lesz és az összes szereplőknek ott meg kell jelenniük. Bulgária nem fog készülni a harcra fellépéssel, mihielyt erre komoly és fontos ok lesz.

Genfben táviratozzák: Az itt tartózkodó katonaköteles bolgár diákok kormányuktól azt a távirati felhívást kapták, hogy ezredükhöz vonuljanak be.

Londontól jelentik: A Daily Telegraph azt az értesítést kapta Pétervárról, hogy a Fekete-tengeri flotta mozgósítási parancsot kapott.

Szófial távirat szerint a lakosság örömmá mora még nem szűnt ugyan meg, de azért már nyugodtabban gondolkodik a helyzet felől. Attól félnek, hogy Törökország nehézségeket fog gördíteni a bolgár kereskedelem elé.

Konstantinápolyból táviratozzák: Tegnap olyan hírek terjedtek el, hogy a szultán lemondani készül. — E híresztelések egyelőre ellenőrizhetetlenek. Kler—Allt, a szefiák tegnapi tüntetésének rendezőjét ma letartóztaták.

Zavargás Konstantinápolyban.

Konstantinápolyból jelentik: Az ifjú-török bizottság és a török sajtó a Jildiz előtti tegnap rendezett ó török tüntetéseknek nem tulajdonítanak jelentőséget. A tüntetés rendezőjét letartóztatták, a résztvevők sürgetésére azonban szabadon bocsátották. A külügyminiszter ma délután egy diplomatával közölte, hogy részleges moagósítás terve van véve, de még nincs teljesen elhatározva.

A kikötői parancsnokság megcáfolja azt a hírt, hogy egy bolgár gőzöst ma a Bosporus bejáratánál feltartóztatnak, rálöttek és visszavonulásra kényszerítették.

Bukarestből hivatalosan megcáfolták a külföldi lapok ama híreit, hogy Románia egy kon-

venció alapján arra határozta el magát, hogy a Balkán félszigeten fegyveres konfliktus esetén katonai tüntetést fog végbeinni a hadviselő felek egyike ellen.

Váltóhamisító katonatiszt.

Megszökött Budapestről.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 9.

A budapesti rendőrség — mint fővárosi tudósítónk jelenti — ma körözölevélet adott ki Ivanovics Szvetozár volt huszárfőhadnagy ellen, aki váltóhamisítást követett el és a mikor megtudta, hogy a rendőrségen feljelentették, megszökött a fővárosból.

Ivanovics Szvetozár már hónapok előtt kilépett a hadseregből. Amikor az adósága tengernyi volt és az apja kijelentette, hogy nem fődözi ezután a költelezését, otthagyta a katonaságot. Az öreg Ivanovics Szvetozár, aki dísznőkereskedő, az utóbbi időben üzletéhez vette a huszárfőhadnagy fiát, gondolta, majd így sikerül belőle embert csinálni. A fiatal Ivanovics Szvetozár azonban nem hagyott föl a könnyelmű életmódjával.

Hetek előtt összeköttetésbe lépett Székely Ernő ügyvéddel és Korn Rózsai magánzóval, akinek 2391. telekszámú ingatlana van a főváros közelében, a Táborhegyen. A volt huszárfőhadnagy hajlandónak mutatkozott arra, hogy az ingatlant megveszi. Megállapodtak már az összegben is, amikor az ügyvéd, aki jogi tanácsosa volt Korn Rózsának, mint elengedhetetlen feltételt kikötötte, hogy a váltón, amelylyel huszonhatezer korona fizetési kötelezettséget vállal a főhadnagy, az öreg Ivanovics Szvetozár neve is, mint kezesé, szerepeljen.

A fiatalember ugyanis 4000 koronát lefizetett készpénzben. Most derült csak ki, hogy a 26.000 koronás váltók hamisítva vannak, a fiatalember ráhamisította azokra az apjának a nevét. Az öreg Ivanovics Szvetozár is kijelentette, hogy ő nem írta alá a váltókat. Az ügyvéd erre megtette a följelentést a rendőrségen, amely ma körözölevélet adott ki a volt huszárfőhadnagy ellen. Ivanovics ugyanis megszökött Budapestről.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Szombat: A félisten, színmű. (6 bérlet.)
Vasárnap: Délután fél helyárrakkal: Ingyenes elők, népszínmű. Este rendezés helyárrakkal: A kis trafikos leány, vígjáték.

A félisten.

(Színmű 3 felvonásban. Irta: Gozdu Elek. Bemutató előadás.)

Arad, október 9.

A szépnek, művészlének, ártisztkusnak gloriifikálása és a darab, melylyel Gozdu Elek a kevés számú magyar remekírók sorába iktatta nevét. A félisten a szegény magyar drámairodalom olyan kiváló eseménye, hogy épen szegénységünk az oka, hogy világgá nem kürtöttük a nagy irodalmi szensációt: magyar író megírta a renesszansz hősköteményét. A szépnek rajongóbb és ragyogóbban megírt himnuszát még nem hallottuk, mint Gozdu Elek színművében. Az ő mondásait kellene citálnunk, ha képét akarnók adni annak, miként lehet lekezdni

a legfalságesebb földi léért, a szépért, a művészi szépért, az örök halhatatlanért. Ebből a rajongásból épült fel Gozdu kiünöden megkonstruált színműve. Ez adja a drámai ütköző pontot, a szerelmet is lebíró rajongás a szépért, az eszményelért, a művésziért. Mikor Giorgio szépséges szeretője, Cecilia tudatára jön annak, hogy a művész nagyobb rajongással csüng művészi alkotásain, mint rajta, szebbnek tartja művét, melyekhez ő szolgált medellul, szebbnek nála, a modellnél, vad szenvedélylyel esküszik bosszút a sértett női kiúság és sárba rántja a félistent, aki megteremtette a castelli francia madonnát, az ő ihletett képmását, melyet istenként imádnak.

Giorgio Borbarellit dicsősege fénykorában keressik fel a német kereskedők, hogy a velencei kereskedőház négy falát freskókkal díszítse. A szerződés szerint a díjat a mű befejezte után kapja meg, ha a képek megnyerték a velenceiek tetszését. Amikor a megbízatást vállalja, esküszik halálos gyűlöletet Cecilia, aki Pietro Luzzoval elhagyja Giorgiót. A művész Tizianával együtt megfesti a freskókat. Kettőt Tizian, kettőt Giorgio fest. Borbarelli képeinek meglevenednek a szerencsétlen művész emlékeztetése. Allegorikus csoportokban az asszonyi bestialitást szimbolizálja, háborgó lelkeknek minden fájdalma ott lüktet a torz alkotáson. A képek nem tetszenek a velenceieknek. Tiziant dicsőítik Borbarellit pedig gyalázzák és megdobálják. A kereskedők pedig, akik a nép tetszésétől tartják függővé a kialakított díjlefizetését, megtagadják a pénzt, sőt követelik, hogy a művész kaparja le alkotásait. Ebben a lesújtó órában visszatér Cecilia, egész szerelmét visszahozta. Visszajön Tizian, megalkodva. Giorgio eltaszítja magától. Velencében pestis dühög. Cecilia is megkapja a halálos kórt, Giorgio karjaiban hal meg, aki megmérgezi magát.

Meg kell nézni ezt a darabot, hogy annak ezernyi szépségeit élvezhessük. Meg kell nézni sokszor, hogy minden szépségével beteljünk. Gozdu Elek színművének hatása labilincselő és Herczeg Ferenc Bizáncán kívül nem ismerünk magyar darabot, mely belső tartalmával és nyelvezetével szépségénél fogva versenyezhetne a félistennel.

Az aradi bemutató gondos és hatásos volt. Keszler Ede Giorgio szerepében nagyszerűt adott. Gondolkodó, nagy intelligenciájú művész Keszler, aki ennek a szerepnek minden szubtilitását érvényre juttatta. Nagyszerű sikere volt, melyhez összintén gratulálunk. Ceciliát Kápolnay Juliska adta kevesebb megértéssel. Szavalt, szavalt, ahelyett, hogy poentirozott volna. Voltak sikerült jelenetek is, azonban csak nagy szépségével hitette el velünk szerepét. Ismét nagyszerűt nyújtott Hunyady József Leonardo deza kis szerepében. Dellé, Mártonfi kis szerepekben brilliroztak, szintugy Várnay, Ditró. A rendezés is kiválóan gondos volt.

A közönség a felvonások végén nagyon sokat tapsolt és zajosan hívta a jelenvolt illusztris szerzőt, aki a baloldali 7. számú pályából mély békkel köszönte meg a lelkes ünnepelést.

H. G.

* A félisten másodszer. Gozdu Elek hatásos színműve, A félisten, amely a fővárosi Nemzeti-színházban óriási sikert aratott, holnap kerül színpadra másodszer.

* Az első operaelőadás. Az új színházi idényben az első operaelőadás a jövő hét csütörtökön lesz. Az igazgatóság erre az estére Thomas klasszikus dalművét, a Mignon tündét ki előadásra. A színtársulat énekes személyzete nagyban készül az első operaelőadásra.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután Vidor Pál pompás életképét, az *Ingyenélők*-et adják, este pedig a *Kis trafikós leány* című kacagtató bohózat kerül színpadra.

* Fedák Prágában. Prágából jelentik: Neumann Angelo színészában, a „Deutsches Landestheater”-ben hétfőn kezdte meg négy estére terjedő vendégjátékát Fedák Sári a „Brettgräfin” címszerepében. A művész a cseh főváros közönségének is nagyon tetszett és olyan nagy sikert aratott itt is, mint a nyáron Berlinben.

* Ami az élethez köt. Sokkal nehezebb meghalni, mint élni. Ezt az axiómát hangostatják azok, akik vallásos meggyőződésből ellenségesek az öngyilkosságnak. Bizonyos, hogy ezer szál köti az embert az élethez és attól megválni talán hősiesség számba megy. Az *Urania* színház műsorán megható kép szerepel, mely egy szegény öreg ember kálváriáját mutatja be. Késő öregségében elveszté felességét és egyedül marad kis gazdaságában. Fájdalmas egyedülletében öngyilkos akar lenni, mikor egyébként jelentéktelen dolog visszatartja végtelen tettétől. A baromfi éhes. Az életunt ember megetei a csöppnyi apróságot. Mindig akad valami jelentéktelen dolog, ami lassanként visszahúzza az öreg ember életkedvét. Érdekes kép, mely minden vonatkozásában az életet dicsőíti.

Aradi öreg honvéd a király előtt.

Nyugdíjat kér a felségtől.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 9.

Királyunk budapesti tartózkodása alatt tudvalevőleg hetente többször általános kihallgatást ad. A budai audienciákra igen sokan jelentkeznek most a kabinetirodánál, amely, hogyha a jelentkező kérelmét alaposnak látja, engedélyezi az audienciát.

Az audienciát kérők között van egy szerezetlen aradi ember, aki panaszával most a trón elé készül járulni. Szabó György nyolcvan esztendőes aradi lakos ez, aki sok hiábavaló kérvényezés és panasszkodás után most audiencián akarja kikönyörögni magának a jól megérdemelt nyugdíjat.

Szabó Györgyöt az ötvenes években Gömör megyéből vitték el katonának. Az olasz hadjáratoktól kezdve egészen a bosnyák okkupációig sokféle háboruban vett részt. Az olasz hadjáratokban két sebet is kapott, de mind a kettőt kiheverte. Mikor husz esztendőes szolgálat után a katonaságtól kilépett, folyamodott nyugdíjért. Kérelmét azonban nem teljesítették. Hiába ment fűhöz kúhos, nem hallgatta meg senki panaszát.

A nyolcvanas években Gynlafelhérvárott kapott postaszolgálat alkalmazást. Nyolc évig szolgált ott s mikor a nehéz éjjeli munka be teggé tette, Dávára ment és ott szolgált a postánál. A kilencvenes években azonban szemel nagyon meggyöngyültek úgy, hogy majdnem teljesen megrokkanna került Aradra, ahol felesége egy urfi családnál szakácsnő. 1902-ben, mikor a király Budapesten volt, felment a várba és audiencián jelentkezett a királynál. Elmondta, hogy több mint harminc évig szolgált a királyt és az államot és még sem kap semmi segítséget öreg napjaira. A király ekkor megnyugtatta az öreget, de bizony a szegény Szabó György azóta sem kapott semmi támogatást. Ott évvel ezelőtt bekerült az aradi szegényházba és szótá ottan éli le öreg napjait. Most az újságokból értesült arról, hogy a király Budán audienciát ad és elhatározta, hogy felesége segítségével most újból elmegy a legfelsőbb hadurhoz és tőle kér költséges szolgálatait valami csekély jutalmat. Azt hiszi, hogy az ismételt kérelemnek lesz talán valami eredménye.

Elárverezték a kerülősi uradalmat.

Furcsa licitáció. — Egy kis bank nagy birtokvásárlása.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 9.

A hétezerkétszáz hold kiterjedésű kerülősi birtok felett ma megperdült a dob. Elárverezték háromszáz magyar családnak becsületes munkával szerzett földjét, mert az, akitől ők a földeket megvásárolták, nem tudott eleget tenni néhány hitelező pénzintézetnél fenálló kötelezettségeinek. A helyzet most az, hogy a földnélküli telepéseknek, ha újból birni akarják az ingatlanokat, még egyszer meg kell azokat vásárolniok attól a részvénytársaságtól, amelynek mint legelőbbet ígérőnek javára a mai árverésen a birtokot eladták.

A kíváncsi tömeg.

Az árverést óriási érdeklődés mellett tartották meg a kisjenői járásbíróház épületében. Már jóval kilenc óra előtt nagy tömeg szorogott a bírósági folyosón és az utcákon; a telepések tömege kíváncsián és aggodalommal várta az eredményt. A telepések, akik legnagyobb részben csanádmegyeli és aradmegyeli felvágban laknak, családjaikkal együtt csak nem valamennyien megjelentek. A községben ma épen katonai ellenőrzési szemle is volt és mindezek folytán olyan sokadalom sürgős forgott az utcákon, mintha vásárt tartottak volna. Körülbelül ötszáz ember várakozott a járásbíróház épülete tájékán s türelmetlenül lesték a történeteket. Különböző verziók keringtek, kombinációk voltak forgalomban, hogy kik fognak résztvenni az árverésben. Nagy érdeklődéssel tárgyalták azt, hogy tegnap egy ismeretlen ur, aki automobilon érkezett a községbe, megnézte a birtok telekkönyvét meg a földeket. Azt hitték, hogy az illető *Solymossy* Lajos báró apateleki nagybirtokos, s így azt remélték, hogy ő is részt vesz az árverésen.

Csukay Gyula kisjenői főszolgabíró esetlegesen zavargásoktól tartva, a járásbíróház kérelmére készenléte helyezett a kisjenői csendőrséget, sőt még a szomszédos községekből is bevonta a csendőröket, akik a laktanyán tartózkodtak. Az ő beavatkozásukra azonban nem került sor, mert a nagy tömeg mindvégig nyugodtan viselkedett.

Az árverést vezető *Tabajdy* kir. főbíró táblai bíró szobája ezalatt egészen megtelt érdeklődőkkel. A kisjenői intelligencia ugyszólva teljes számban megjelent. Ott volt továbbá *Suciu* János dr. országgyűlési képviselő, *Marstey* Jusztin dr. aradi ügyvéd és mintegy hét-nyolc román pap. A kormány képviselőjében *Csedly* Károly dr. jelent meg, az első helyen bekebelezett hitelezőt, a Magyar Leszámitoló és pénzváltó bankot *Kann* Sándor dr. vezérlikár képviselte. Számosan kiszorultak a szűk hivatal-szobából a folyosóra és ott várakoztak. A község mindennemű hivatalában és a többi bírósági irodákban szünetelt a munka, a tisztviselők mind idejöttek az árverésre.

Elutasított kérelem

Világossy megbízásából *Nyisztor* dr. ügyvédjelölt az árverés megkezdése előtt előterjesztést adott be, amelyben egyes alaki hibák miatt tiltakozott az árverés megtartása ellen. A bíróság azonban a beadványt nem vette figyelembe.

Hajtsza 88.000 korona után.

Kilenc óra volt, amikor *Tabajdy* ítélet-táblai bíró az árverést megnyitotta és az

árverezni szándékozókát jelentkezésre hívta fel. Mindössze három reflektáns akadt: *Kann* Sándor dr., *Pajor* Ernő dr. budapesti ügyvéd, mint a most alakult Telepítési Hitelbank Részvénytársaság képviselője és *Fehér* József seprősi nagybirtokos. A két első árverező a bíróság felhívására készpénzben leolvasott az asztalra 88.000 korona bánatpénzt, mint a kikiáltási ár tíz százalékát, *Fehér* József pedig átnyújtott egy az Aradmegyei Takarékpénztár által kiállított 88.000 koronáról szóló betéti könyvecskét. Ezt *Tabajdy* bíró nem fogadta el, mert a törvény értelmében a bánatpénz csupán készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le. *Fehér* nyomban telefonált Aradra a megyei takarékpénztárnak, hogy ez az összeget a kisjenői takarékpénztár utján neki folyósítsa. A kisjenői takarékpénztár azonban nem rendelkezett ilyen nagy summájú készpénzzel s ennek következtében *Fehér* az árverésben nem vehetett részt. *Fehér* különben, mint értesülünk, utóajánlatot fog beadni, mert ő nagyobb összeget lett volna hajlandó adni a birtokért.

Milliók ígéretei.

Igy csak két reflektáns maradt: *Kann* Sándor dr. a Magyar Leszámitoló és pénzváltó bank és *Pajor* Ernő dr. a Telepítési hitelbank részvénytársaság képviselőjében.

Amint az árverés vezetője a kikiáltási árat, 875.854 koronát kimondotta, *Kann* dr. nyomban két millió koronát ígért. Az árverés közönségét nagy izgalom fogta el, amely még növekedett, midőn *Pajor* dr. bejelentette:

— Három millió korona.

Senki többet . . .

Most különös dolog történt. *Kann* dr. egyszerre 3.499.999 koronát ajánlott, mire *Pajor* Ernő dr. még egy koronát ráigért és így 3 és félmillió koronát kínált.

— 3.500.000 korona először, 3.500.000 korona másodsor, — hangzott a becsüszava, — senki többet?

Tabajdy táblai bíró ekkor a netán érkező újabb ajánlattételre tíz percnyi háttáridőt tűzött ki. Ez a terminus is eltelt, de *Kann* dr., a Leszámitoló bank képviselője nem ajánlott többet. Ekkor a becsüsz kikiáltotta:

— 3.500.000 korona harmadszor.

Jó üzlet.

A birtokot tehát, amelyet *Világossy* egy évvel ezelőtt 4.400.000 koronáért vett *Sigray* József gróftól és nejétől, most a Telepítési hitelbank részvénytársaság majdnem egy millió koronával olcsóbban szerezte meg. Az új vevő a vételárat három egyenlő részletben, harminc, hatvan és kilencven nap múlva köteles lefizetni, különben a bánatpénz elvesz és új árverést tűznek ki.

A románok szerepe.

Érdekes, hogy a nagyszámban megjelent románok nem vettek részt az árverésen. Ennek oka, mint halljuk, az, hogy *Suciu*

János dr.-nak nem sikerült a szükséges bánatpénzt összehozni s így az árverésen csak mint nézők szerepelhettek.

Ké az új gazda?

A kerülősi uradalmat tehát elárverezték ma. A 320 magyar család földje így új kezekbe került egy millió koronával olcsóbban, mint ahogyan azt Világossy vette és a megkárosodott telepeseknek eladta. A szegény, pusztuló paraszt családok szálmass és fölháborító sorsáról már nem egyszer irtunk. Most az új gazdáról akarunk néhány szót szólni. Az új tulajdonos „Telepítési Hitelbank Részvénytársaság” nevet visel. Ez a pénzintézet a napokban alakult meg. Azt mondják: dirakt erre az árverésre, helyesebben a birtok parcelálására alakult. Ezt a bankot a *Pesti Napló* mai számában megjelent következő közgazdasági hír különös színben tünteti fel:

Telepítési Hitelbank Részvénytársaság címmel, ellenben 20,000, mond huszezer korona alaptőkével új bank alakult a fővárosban, mely a telepítésen kívül a banküzlet összes ágazatait felvette működési programjába. Az alaptőke „nagyága” és a működési program egymáshoz való aránya felment bennünket az alól, hogy az alapítással komolyan is foglalkozzunk.

Egy pénzintézet, amely huszezer korona alaptőkével alakul meg és több milliós birtok árverésén vesz részt, — ugye ez kissé különös?

Hol épül a zsidó templom?

Megváltoztatták a tervet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9

Lapunk szeptember 16-iki számában részletesen beszámoltunk arról a nagy szabású akcióról, melyet az aradi izraelita hitközség elnöksége indított meg egy új és megfelelő templom építése céljából. Ismertettük Nemes Zsigmond dr. hitközségi elnök terveit, melyek az előjáróság tagjainak tetszésével is találkozottak. Az új zsidó templomot, Baumhorn Zsigmond budapesti műépítész tervei szerint, a nyári színpad helyén akarta Nemes dr. emeltetni s már az októberi városi közgyűlésen erre vonatkozó indítványt akart Múlek Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag benyújtani.

A terv, mint értesülünk, változáson megy át. A hitközség előjárósági ülésén tegnap tárgyalták az építkezés kérdését. Az előjáróság nagy tetszéssel fogadta Nemes dr. előadását és elhatározta, hogy a közgyűlés elé javaslatot terjeszt, melyben felszólítja a hitközséget az építkezés kérdésének sürgős és végleges megoldására. A mai imaház a legutóbbi ünnepek alkalmával sem tudta befogadni a hívők egy jó részét. Ha a közgyűlés kimondja, hogy az új templom építését sürgősnek tartja, akkor benyújtja a titkárság a törvényhatósági bizottsághoz a templom építés céljaira átengedendő ingyen telek iránti kérvényét, de az eredeti propositióktól eltérőleg, nem a nyári színház lebontását és telkének huszonötezer koronáért történendő átengedését kérik, hanem az *Eötvös- és Simonyi utcák közti területet*, amely ma játszótérül szolgál.

A színház telkére is ajánlatot tesz a hitközség de oly formán, hogy abban az esetben, ha a város a nyári színházat lebontatná, akkor a felszabadult telket engedje át parkirozás céljára. A hitközség ez esetben is hajlandó a huszonötezer koronát megfizetni a telekért és annak befásításáról, parkirozásáról gondoskodni, mert azt akarja, hogy az új templom, melynek mind a négy homlokzata díszesen lesz kiépítve, teljesen parkoktól körülvéve diszítse a marosparti városrészt.

A hitközség jövő héten tartja meg nagyjelentőségű közgyűlését s mint értesülünk küldöttségileg adja át *Varjassy Lajos* polgármesternek a telek átengedési kérvényt.

BESZÉLGETÉSEK.

*

Gozsdu Elek a mai előadásról.

Arad, október 9.

Az aradi színházban ma este volt *A féltsten* című színmű bemutatója. A darabnak budapesti sikere után előrelátható volt, hogy az aradi közönségnek is teljes elismerését fogja megnyerni. A bemutató érdekességét emelte, hogy maga a szerző, *Gozsdu Elek* is végignézta az előadást.

Gozsdu Elek neve nem új a magyar olvasó közönség előtt. Néhány évvel ezelőtt a nagyobb fővárosi lapokban, de különösen a „Hét”-ben gyakran jelent meg tőle kisebb-nagyobb novella, elbeszélés, sőt regény is. A közönség olvasta, szerette a munkáit, melyek mindannyira komoly, művészi munka, mély gondolkodásra valló tartalommal, sok, nagyon sok érzéssel. Ész és szív jellemmel Gozsdu minden munkáját, még legkisebb elbeszélését is. Ez jellemzi ma bemutatott darabját is, amelynek budapesti színpadátalával Gozsdu ismét megjelent a közönség előtt.

A vidéki színházak közül az aradi volt az első, amely a darabot előadta. Az előadásról a szerző maga is nagyon elismerőleg nyilatkozott:

— Mag vagyok lepve, — mondotta — hogy ilyen tökéletes előadásban adják a darabot, ami annál csodálatosabb, mert, mint most hallottam, mindössze hat próbát tartottak. Meglátszik, hogy a szereplők mindannyira átértették szerepét, mert csak így lehetséges az, hogy a darab annyira hatott a közönségre. *Giorgione* alakította, *Keszler* valóban elsőrangú színész. Gyönyörű a dikciója, patinás a beszéde. Valóban elsőrangú művészi játékot produkált. *Keszterné*, mint *Cecília* szintén nagyon szépen játszott, sőt a második felvonásból nagy jelenetét szebben csinálta, mint *Mirkus*. *Mártonfy* alakítása *Luzo* szerepében nagyon tetszett, különösen a harmadik felvonásban. Meglátszott, hogy alakításában a beszédre helyezte a fókuszot, nem pedig a játékra. Így sokkal inkább éri is el azt a hatást, mit a jelenetével céloztam: azt tudatnunk, hogy a közönség mintegy maga előtt lássa, érezze a fekete halálnak, a pestisnek a rómét, amelyben asután *Cecília* elpusztul. De a többi szereplők is nagyon szépen dolgoztak. Nagyon kellemesen lepett meg az, hogy az aradi színháznál nagyon szépen beszélnek magyarul, ami sajnos, nagy ritkaság a mi vidéki színházainknál.

Az utolsó években hivatalom miatt nem sokat dolgozhattam, most azonban, mióta főügyész vagyok, mégis több időt szentelhetek az írásnak. Már dolgozom is egy új darabon, amely azonban már a mai tér

sadalmi életből van véve és a tárgya modern irányú. Remélem, hogy nemsokára befejezhetem és akkor még ebben a szezonban, valószínűleg februárban meg lesz a bemutatás. Ezt is a Nemzeti Színház fogja színpadra hozni.

És a mai bemutató után valóban várakozással nézünk Gozsdu új darabja elé. Ha annyi sikere lesz, mint *A féltsten*-nek, ugye a magyar drámatudomány Gozsdu Elekkel sokat, nagyon sokat nyert. Mai darabjának sikerét fényesen igazolja különben az, hogy még az idén Berlinben is színpadra kerül. *Gog.*

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 10 én az időjárás: Száraz, később enyhe.

— Csernoch püspök Rómában. *Temesvárról* jelentik: Csernoch János megyés püspök — mint már említettük — Fiumén át Rómába utazik. Az „örök városban” a püspök vasárnap délelőtt a Szent Péter-templomban a Rómában időző magyar katolikusok számára misét pontifikál.

— A karlócai egyházi zsinat. *Ujvidékről* jelentik: A karlócai kongresszust ma délelőtt tíz órakor nyitotta meg Gyogyevics Miklós világi elnök, akinek indítványára küldöttséget menesztettek az egyházi előkért, *Bogdanovics* Lucian patriárkáért. Mikor az új patriárka megérkezett, hosszas zsilvózással fogadták. Azután az elnök melegen üdvözölte, mire *Bogdanovics* hosszabb beszédet mondott és elsősorban a kongresszus támogatását kérte a személyi és tárgyi ellentétek kiegyenlítésére. Majd áttért a nyugdíj ügyére és egyéb papi ügyekre, végül pedig Isten áldását kérte a szerb nemzeti egyházra. A kongresszus az új patriárka beszédét nagy tetszéssel fogadta.

— Sardou súlyos beteg. *Párisból* táviratozzák: *Victorien Sardou*, a világhírű színműíró és kritikus tüdőgyulladásban súlyosan megbetegedett. Allapota felette komoly, annál is inkább, mert a kiváló író előrehaladott koru.

— Az Illésházy birtok porosz kézen. *Trancsénból* írják: *Hohenlohe* herceg után most *Schaumburg Lippe* Fülöp herceg, a német császár sógora vásárolt a Felvidéken hatalmas dominiót. Mostanában vált köztudomásúvá, hogy *D'Harnoncourt* Manoné grófné, ez *Sina* Ilgénia br.-nő összes magyarországi ingatlanait, amelyek közé a pesti megyei érsei uradalom, valamint *Trencsén Teplíc* fürdő is tartozik, kerek összegben huszonnégy millió koronáért eladta *Schaumburg Lippe* Fülöp herceg porosz nagybirtokosnak. Az eladott birtok nagyrésze *Trencsén vármegyében* van s eredetileg az Illésházyak tulajdona volt. Mikor az utolsó Illésházy grófot tékozlása miatt gondnokság alá helyezték, uradalmait s a furdusz instrukciót a hevenyében összeállított leltár szerint, árverésen eladták *Sina* bárónak, aki a *Lámchidat* is finanszírozta. A báró nevetségessé áron jutott az óriás értékű vagyontömeghez. *Sina* báró idegen főurakhoz adta férjhez leányait s így történt aztán, hogy az ősi Illésházy birtok előbb *De Cistris* herceg tulajdonába, majd ennek halála után *D'Harnoncourt* Manoné grófné született *Sina* Ilgénia báróné kezére ment át. Hogy a grófné most megvált a birtoktól, ennek oka az, hogy szakszerű kezelés híján keveset jövedelmezett. A vásároló német herceg, hozzátartók állítása szerint, kitűnő üzletet csinált. A hatalmas birtokot kitűnő szőlők és óriási erdőségek alkotják.

— Kréta és Görögország egyesülése. Párisból jelentik: A Havas-ügynökségnek jelentik Athénből: A lapok kaneai táviratokat hoznak, amelyek közlik, hogy a krétai vámhivatalok megkezdték a görög vámtarifa alkalmazását és hogy általában a görög törvényeket kezdik a hatóságok végrehajtani. A végrehajtó-bizottság a régens-trónörökösrel és a jelenleg Koppenhágában időző György királylyal tudatta Kréta és Görögország egyesülését és felkérte őket, hogy szuverenitásukat terjeszszék ki a szigetre. A krétai kormány a metropolita előtt letette a hűség esküt György király iránt.

Athénből jelentik: Tegnap két óra hosszáig tartó minisztériumtanácsot tartottak, amelynek határozatát tílökben terlik. Kréta arnaxlójának a híre ílt csak tegnap este terjedt el. A külügyminiszter kijelentette, hogy a krétai elhatározásának hírére a kormány nem volt elkészülve. A krétai elhatározásukat tegnap közölték a királylyal és a kormánylyal, de még semmiféle választ sem kaptak. Anglia képviselője tegnap meglátogatta a külügyminisztert, de a krétai kérdést nem érintette, mert arra nézve kormányától még nem kapott utasítást.

— A budapest bécsi versenylovaglász díjkiosztása. Bécsből jelentik: Ma osztották ki a díjakat a budapest-bécsi távlovaglász nyertesek között. A lovak testi állapotának megvizsgálása után az első díjat: háromezer koronát, a király tiszteletdíját és egy arany plakettet Wodianer Béla 12. közös huszárezredbeli hadnagy nyerte el. A második díj Folis Jenő 10. közös huszárezredbeli főhadnagyé lett. A harmadik díjat Vargyas, a negyediket Baich Péter báró hadnagyok, az ötödiket Fanta Géza főhadnagy, a hatodikat Mikes Andor hadnagy kapták. A helyezettek ugyanazok maradtak, csupán Mészáros hadnagy esett ki a tizenhetedik helyről, mert lova nem akarta átugrani az akadályt.

— Császár Imre a Nemzeti Színház örökös tagja. Budapesti tudósítónk jelentik: Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi miniszter Császár Imrét a Nemzeti Színház örökös tagjává nevelte ki.

— Protestáns teológiai fakultás az egyetemen. Budapesti jelentik: Az ág. ev. egyház egyetemes gyűlésén Zsilinszky Mihály fölvetette a budapesti egyetemen fölállítandó protestáns teológiai fakultás ügyét. Igen jó hatást vár attól, ha a fiatal papok a katolikus papokkal együtt nevelkednek és nagyobb kiképzést nyernek. Ennek társadalmi téren igen jó hatása lesz: a felekezeti elfogultságot mérsékli. Masznyik Endre nagy sérelemnek tekinti, hogy Magyarországon négy millió protestánsnak még mindig nincsen az egyetemen teológiai fakultása. Az elnök kijelenti a határozatot, mely szerint az ügyet átteszik a közös bizottsághoz sürgős tárgyalás végett.

— Veszedelemben forgó sóbánya. Máramaroszigetről táviratozzák: Aknasugatagon évek óta tapasztalnak földcsuszamlásokat, amelyek oka, mint megállapították, egy ujonnan előörő meleg sós forrás volt. A forrás a földrészeket át utat tört magának a szabadon és a tsajt sok helyütt álmosta. A sóvasutjat, bányabivalt és annak környékét a földrepedés folytán komoly veszedelem fenyegeti.

— Elkészve érkezett koszoru. Az aradi tizenhárom szent emlékének akart áldozni a kőbányai függetlenségi és 48-as kör és a célból hatalm as bakérkoszort készített. A koszoru

azonban csak ma érkezett meg a polgármesteri hivatal címére. Kádas Kálmán főjegyző intézkedett, hogy a kőbányalak kegyelvényének jele a szoborra helytesse.

— A Márkus Emma-ügy. Budapesti tudósítónk jelentik: Ara levél után, amelyet Márkus Emma merénylője intézett „A Nap” szerkesztőségéhez, a meglámadott művész nyilatkozatot adott ki s ebben kijelenti, hogy a magyar sajtótól azt várta, hogy egy idegbajos, hisztikus nőnek ő ellene irányuló valótlán állításait nem hozza nyilvánosságra. Braun Sándor, „A Nap” szerkesztője most lapjában melegező nyilatkozatot tesz közzé, amelyben azt mondja, hogy a Gregus Janka levele az ő Budapestről távolléte miatt, tudta nélkül jelent meg és kijelenti, hogy ő nem engedte volna meg a levél közzétételét. Végül udvarias formában bocsánatot kér a művésznőtől, aki iránt feltétlen hódolattal és tisztelettel viseltetik.

— Az aradi szociálisták tüntető körmenete. Az aradi szociáldemokrata párt vezetősége bejelentette a rendőrségnek, hogy vasárnap délután 3 órakor tüntető felvonulással összeköve népgyűlést tart a Szabadság téren. Napirend: 1. Október hatodikának jelentősége. 2. Az általános, titkos választói jog. A rendőrség tudomásul vette a bejelentést és a népgyűlést, valamint a felvonulást engedélyezte. A felvonulásban résztvevők Gájban, Ségában, továbbá a Magyar- és Borzna utcák sarkán gyülekeznek s onnan négyes sorokban a Batthyány-, Széchenyi utcákon, Andrassy téren át vonulnak a vértanúk szobrához.

— Köszönetnyilvánítás. A következők voltak szivesek az október 6-iki gyásznappal, az agg- és szegény honvédek megvendégelni: Weisz Mór és fia és Bing János urak pálinkát, Kristyó János és May János urak kenyeret, a Rákóczi Társaság pedig 25 agg honvédet egy egy izletes ebéddel ellátni. Az aradi 1848/49-es honvédegyelet nem mulaszthatja el ezen nemes tettekért ezuton a leghálásabb köszönetet nyilvánítani. Arad, 1908. október 8. Simay István egyleti elnök, May János jegyző.

— Maké katonaságot kér. Makóról jelentik: Es a régen és sokat vajudó kérdés, mely még a mai napig sem jutott a megoldás kérdésének komoly stádiumába, lemet aktuális lett Makón egy indítvány révén, melyet Urbán István városi képviselő terjesztett a tanács utján a makói képviselő-testülethez. Az indítvány lényege az, hogy a város intézzen föliratot a honvédelmi miniszterhez, hogy a közös hadügyminiszternél eszközölje ki, hogy egy zászlóalj csász. és kir. közös hadseregbeli katoná, illetőleg egy zászlóalj honvédség Makón elhelyezhető legyen. E célból a város keresse meg Csanádmegye közönségét, hogy laknnya céljaira a menházat engedje át és arra való tekintettel, hogy az épületben a városnak fele értékét meghaladó tőkéje fekszik, az épületet és a telket ingyen bocsássa a város rendelkezésére. U asítani kéri végül a polgármestert, hogy a föliratot készítesse el és 8 nap alatt terjesse a kögyűlés elé, mely küldöttségileg kérje föl Csernoch Jánost, Justh Gyurát és Návay Lajost a közbenjárásra.

— Uj csatorna. A közlekedési bizottság ma délelőtti tartott ülésén jóváhagyta az Edelspacher-utcaban építendő esővízcsatorna tervét.

— Megbízható gyógykezelés. Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfuvódásban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seidlitz-por” használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerertárakban határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Legjobb minőségű teljes tejet házhoz szállít raggal és esze, uterjót 22 filler árban az uradalmi tejszadaság Ujradon. Megrendelések béró Nopcsa Elekné uradalmi központi irodájában Ujradon vagy telefonon (Arad, 68. szám) eszközölhetők. 3240

— Szabó-féle párnai Ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla piperezappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerertárban s jobb divatáru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 3121

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg raktár Szabadság tér 10. szám alatt megnyitk. Schwarz Zsigmond. 3193.

— Likőr aromák klünő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

TARKASÁGOK.

(A sátor.) Ezt az Aradon megtörtént históriát most a zsidó sátorosünnep teszi aktuálissá. Tudvalevő, hogy a zsidóknak ezen az ünnepen sátrat kell építeni és 8 napig, amíg az ünnep tart, abban étkesnek. Egy aradi vallásos zsidó család is épített ilyen sátrat, ami ellen a házi urnak kifogással voltak.

— Bontsa le ezt az épületet. Nem türöm meg az udvaremban.

— Nem bontem. Ez az én vallásomhoz tartozik.

— Akkor bepörlöm.

— Tessék.

A háziur csakugyan pört indított. A járásbíró-ság egy nap mulva már itélkezett is. Ez volt az itélete:

— Köteleztetik alperes, hogy a sátrat 8 nap alatt bontassa le, különben a hatóság romboltatja le. Megnyugszik e benne alperes?

— Hát persze, hogy megnyugszom.

(A második keresztelés.) Egy aradi fiatal tisztviselővel történt meg az, hogy módfelelt szeretett volna kikeresztelkedni. Nem azért, mintha nem tetszettek volna Mózes tanai, hanem a számító ifjak sorába tartozván, úgy gondolta, hogy jobban halad a pályán, ha megkeresztelik. De nehogy kárba menjen ez a jó gondolata, fölkereste azt a főlebbvalóját, akit legbefolyásosabbnak vélt.

— Nagyságos uram, — szavaltta a törekvő fiatalember — én rájöttem arra, hogy engem — és általában a művelt embert — nem elégít ki mostani vallásom. Katolikus szeretnék lenni és nagyságodat óhajtanám keresztapámnak.

Minden nehézség nélkül megtörtént a „kitérés.” Amikor a nevezetes aktus véget ért és kijött a templomból keresztapjával együtt az ujdonsült katolikus, e szavakkal fordult a följobbvalójához:

— Kedves keresztapám, most még egyet kérek öntől.

— No, fiam mi az?

— Legyen ezentul az én protektorom.

A keresztapa ezt felelte:

— Gyerünk vissza édes fiam, mert ugy látom, téged nem jól kereszteltek meg . . .

(A taktika.) Egy fiatal aradi ügyvédjelölt önkéntes most a 88. gyalogezrednél. Az oktatás napjai vannak jelenleg és a futólépésben is gyakorolják az ujoncokat. A mi önkéntesünk azonban nem valami jó futó s így a hadnagya alaposan leszólta:

— Hallja önkéntes, ahogy maga fut, az gyalázat.

— Az önkéntes valamivel védekezni akart s így felelt:

— Tessék csak rám bizni, hadnagy ur. Ha háboru lesz, én szaladok legjobban . . . már mint ahogy a taktika meg fogja kívánni.

A hadnagy önkéntelenül is ráfelelte:

— Az pedig meg fogja kívánni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképészeket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Üsszes vidéki levelezőinknek. Sziveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a községi előjáróság névsorát, az ottani pénzügyi tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakézeltő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától. — Arad, október 9.

Az időjárás a mezőgazdasági állapotra nem tartja megfelelőnek csapadékra már szükség lenne és még mindig késik.

A gabonaüzlet irányzata részint a kedvezőtlen időjárás, részint a külföldi magasabb jegyzések hatása alatt és a szállásdíj gyengében áll. Az időközönkénti ellátás csak rövid életű és minthogy a kínálat gyenge, a malmok pedig téli szükségleteiket csak ezután fogják beszerezni, tartós gyengülésre kell számítani.

A mal piacon elkelt:

- 1500-1600 mm. buza 10.50-11.20
700-800 mm. tengeri 6.-6.40
200-250 mm. rozs 8.50-9.00
150-200 mm. zab 7.-7.10
50-100 m. n. árpa 7.20-8.00

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktörzs.

Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. — Budapest, október 9.

Amerika 1 1/2-el magasabb, 15 ezer mm. 10 fillérrel magasabb árak.

Az árak 50 kilonként számítva:

Table with columns for 'Déli zárlat' and '2 órai zárlat' containing prices for various goods like flour, oil, and sugar.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 9. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehés páronként 400 kilogramm feletti súlyban... Szerbiai: Nehés páronként 260 kilogramm feletti súlyban...

IDEGENEK ARADON.

— Október 9. —

Fehér Kereszt szálloda. Róbert Izidor utazó Kecksmét. — Kun Izidor utazó Budapest. — Csik Istváné magánzó Budapest. — Cangfelder Jakab kereskedő Zsolna. — Kelen Pülöp utazó Szeged. — Káldor Manó kereskedő Budapest. — Berger Lipót utazó Budapest. — Singer Emil utazó Békés. — Fisbeim Soma utazó Gyula. — Relsner Béla utazó Gyula. — Kollank Aladár utazó Budapest. — Tavolátó Péter igazgató Medgyes. — Varga Károly birtokos Nagyenyed. — Bálint Andor kárbecslő Budapest. — Kneplin Gusztáv utazó Bécs. — Kohn Lajos kereskedő Bécs. — Wieth Ernő utazó Bécs. — Lusztig Imre utazó Budapest.

Központi szálloda. Turesin Gábor dr. ügyvéd Hátszeg. — Deutch Vilmos Budapest. — Peneer Adámé féjegyzné Gara. — Szalay Kálmán igazgató neje es leánya Baja. — Halkóffer Ferenc aljegyző Szentmárton. — Walkó Lajos dr. banktitkár Budapest. — Kann Sándor dr. cégvezető Budapest. — Haas Béla hivatalnok Szászváros. — Laendler Aladár gyáros Budapest. — Weisz Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Lőrincz Ottó utazó Budapest. — Harlstein Jenő fakereskedő Borosjenő. — Roth Lajos utazó Budapest. — Lusztig Károly utazó Budapest. — Groz Márk kereskedő Budapest. — Deresényi Sándor utazó Budapest. — Dents Hugó utazó Budapest. — Goldberger Ignác magánzó Budapest. — Sternheim Igaac utazó Budapest. — Kelemen Sándor utazó Budapest. — Süsz József borkereskedő Budapest. — Prégen József kereskedő Szentmárton. — Tánkó Izidor utazó Buttyin. — Heuffel Ede utazó Budapest. — Kobler Károly utazó Budapest. — Breuer Géza utazó Budapest. — Spitz Lajos utazó Budapest. — Resenberger Izidor utazó Budapest. — Farkas Ilona kereskedő neje Szeged.

Pannonia szálloda. Római István dr. ügyvéd Nagyhalmagy. — Tarkó Jánosné magánzó Pancsova. — Keresztos Gabor mérnök Arad. — Csák Béla dr. orvos Szentos. — Strasz János magánzó Székesút. — Molitorisz Ákos tisztartó Borosjenő. — László Dénes földbirtokos Buttyin. — Stern Károly utazó Budapest. — Kendrey Ferenc utazó Budapest. — Lóvheri Adolf utazó Budapest. — Roth Vilmos kereskedő Lapény. — Weiner Ede utazó Budapest. — Viktor Ede kereskedő Dicsőszentmárton. — Mihályi Rezső dr. ügyvéd Szászváros. — Gyulay Viktorné Hódmezővásárhely.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi október hó 10-én:

C) bérlet C) bérlet.

A fél este.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Gozdu Elek.

SZEMÉLYEK:

- Leonardo Hunyady J. Aretino Faludy K.
Giorgione Keszler Ede. Herr Wolfram Várnay Jenő.
Tiziano Veselli Dell Lajos. Herr Mörke Lauszlay J.
Sebastiano Ditrói Mór. Van Reyer Kulcsár L.
Lorenzo Lotto Kertész D. Egy pap Ajtay Ödön.
Pietro Luzzo Márton R. Cecilia Kápolnay J.

Közdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Uj műsor. Uj műsor.

Műsor 1908. október hó 10-én szombaton:

- 1. Fantazmag rla. Látványosság. — 2. Mikor a költő altat. Bohózat. — 3. Egy anya büne. Dráma. — 4. Rongyszédők asurja. Kacagató. — 5. A fehér öltöny. Megható. — 6. Ami az élethez köt. kletkép. — 7. Eljen a szabadság. Bohózat. — 8. Xantippe. Mitológiai regé.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csukrázda

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 8 órától 11 óráig

Helyárak: I. hely 1 korona. II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

Fehér Kereszt szálloda.

Budapest legkedveltebb zenekara Aradon.

Nagy áldozatok árán sikerült a főváros legkedveltebb zenekarát pár napi vendégszereplésre megnyernem;

FARKAS PALI

zenekar tulajdonos, személyes vezetésével ma és a következő 4 napon, a „Fehér Kereszt” szálloda télikerjében esténként 9258

hangverseny szabad bemenettel,

melyre a n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kérem

BRAUNGUSZTÁV, szállodás.

Ügyes férfi

hasznosított foglalkozáshoz juthat ha világhírű takarmány-mesünket és trágyáikat gazdáknak és viszontelárusítóknak eladja. Alkalmos mellékkeszletnek is. D. HARDUNG és TÁRSA vegyészeti gyára, Aussig-Schöndrösen. Levelezés német. 5788

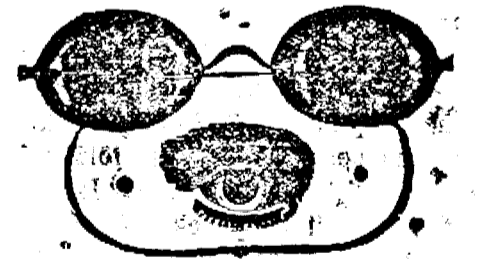
Nagymennyiségű plé-pánt és maculatura jutányos áron eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban!

Elsőrendű látványosság üzlet.

DICK SAMU

Órák és látványosságok

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat... Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Legújabb angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek legolcsóbban beszerezhetők a kizárólagos posztógyári raktárban Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. sz.

Harcom az igazságért

melyre ellenfeleim kényszerítettek, egyik meglepetést a másik után szűll. Mint emlékeztetés, nemrégiben felhívás jelent meg a sajtóban, mely vállalatom ellen fordult és mely végül valamennyi fényképészre arra hívott fel, hogy szerezzék ellenem adatokat. Egy fényképész-zóvetkezet szerepelt, mint a felhívás aláírója. Tekintettel a nagy kárja, mely ez oromban támadás miatt engem ért, érelyesen voltam kénytelen védekezni e

felháborító merénylet

ellen. Így került ez ügy a bíróság elé. Itt azonban általános meglepetésre kijelentette a zóvetkezet elnöke, hogy ő semmiféle olyan felhívást közzé nem tett és így hamisítás történt. Kiderült tehát, hogy ellenfeleim közt olyanok is vannak, kik nem merészelnek velem szemben nyíltan és becsületesen föllépni, hanem inkább orvul tamadnak rám és nem riadnak vissza

ravasz hamisítástól,

oly eszközökkel élve tehát küzdélmükben, melyeknek igazi névvel való illetését nyugodtan bizhatom igazságosan érző emberre. Nem félek azonban a becsületes versenytől sem, bármily hata mas is legyen. Éppen ezért nyilvánosan kijelentem, hogy azonnal lefizetek az itteni szegény-pénztárnál

3000 koronát készpénzben,

ha Ausztriában vagy Magyarországon vagy Németországban találkozónak valaki, a ki nagyított arcképekért éppen annyi önkényt küldött köszönő és elismerő levelet mutathat elő, mint én. A ki elfogadja ez ajánlatot, annak a lefolyt évből szabadon választott, de egymásra következő öt napról való leveleket kell előmutatnia másolatban. Ugyanezt fogom én is tenni. Fölszólítottam tehát a felsorolt államokban működő sok ezer fényképészre és műintézetet, hogy keljenek velem nyílt és

becsületes harcra,

hadd lássa a közönség, hogy az ellenem intézett sok támadást pusztán az üzleti irigység okozta. Kijelentem továbbá a velem versenyző cégeknek, hogy ezem ágában sincs az, hogy áratmat a közönség hátrányára emeljem. Éppen ellenkezőleg: most fogom csak mutatni, hogy senkitől sem fogadok el leckét arról, hogy mit tegyek és mit ne és mitsem törődöm azzal, hogy mit szólnak versenytársaim ahhoz, a mit teszek. Hogy tehát ellenfeleim lássák, kivel van dolguk, egyelőre hat héten át, esetleg ha jónak fogom tartani, továbbra is szállítok

ingyen egy nagy képet

mindenkinek, a ki e célból beküldi nekem fényképét. Ez a kis fénykép után készített nagyított kép 38 cm. széles és 48 cm. magas, tehát majdnem életnagyságú. Minden félreértés elkerülése végett, határozottan kijelentem, hogy nem szállítok ugynevezett fénykép-nagyításokat, mint a melyeket fényképészek közönségesen készíteni és forgalomba hozni szoktak, hanem a képeket kartonmentesen, villamoság segítségével pozitív retouche nélkül állítjuk elő; ugynevezett: „Solar Prints”. A ki tehát képet szeretne önmagáról vagy övéiről, vagy a ki érdeklődik csupán az iránt, hogy vajjon komoly-e a fenti ajánlat, az bizvást küldje be nekem a fényképét, pontos címének megjelölésével.

Pénzt nem kell

küldeni. Kisérő-levelel nem szükséges, csupán a cím és a fénykép. Kezedelem érte, hogy hibátlanul küldöm vissza a képet. A ki nem kívánja, hogy saját zsebemből fizessék a portódíjat nagyított kép megküldésénél, valamint a kép visszaküldésénél, az hozzátehet a képhez 60 fillért bélyegekben. De ismételtelen kijelentem, hogy nem föltétlenül szükséges. A nagyított képet époly pontosan és bérmentve kapja meg akkor is, ha nem küldötte meg a szállítási díjat. Egyébként sem köteles senki sem előbb, sem utóbb bármilyen fizetésre, mert a képet valóban teljesen ingyen adom. Az egyedüli, a mit kérek bátor volnék, az, a kik tőlem képet kaptak, volnának szívesek cégetem alkalmatán ismerőseiknek ajánlani és nekik

őszintén megmondani,

hogy meg voltak-e elégedve. Éppenséggel nem kívánom tehát, hogy valaki meggyőződése ellenére dicsérje képeimet. Csupán az, a ki jó lelkiismerettel teheti, az ajánlja alkalmatán cégetem barátai körében. A fenti ajánlat érvényessége alól ki vannak zárva konkurrens cégek tulajdonosai, valamint hozzátartozóik, alkalmazottaik és megbízottaik. Adott esetben kimélet nélkül megindíthatnám csalás miatt az eljárást. 5713

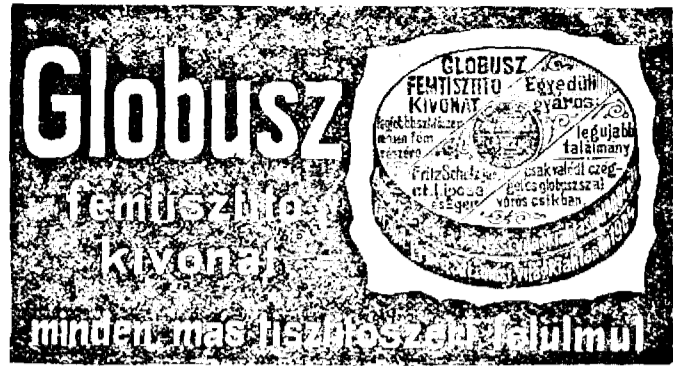
Ez válaszom versenytársaimnak!

Mertner Róbert

Villamos Fényképészeti Müintézete

Bécs, posta 23. sz. 114.

Főüzletek DREZDA, BERLIN.

5772-I.

Értesítés.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága kereskedelmi szokvány szerint következő gabona mennyiséget vásárol:

Beszállítandó:	rozs métermázsa	Zab mm.
Temesvárott	2400	—
Aradon vagy Kisszentmiklóson	—	2300
Szegeden	1800	200
Nagy-Váradon	1700	2100

A felbolygított eladási ajánlatoknak október hó 14-én délelőtti 10 óráig kell a hadtest hadbiztosságánál beérkezniök.

A közelebbi feltételek a temesvári, aradi, szegedi és nagyváradai élelmezési raktáraknál fekvő teljartalmu értesítésben és szokványfüzetben (utóbbi ott ingyen kapható is) foglaltatnak.

Temesvárt, 1908. évi október hó 1-én.

3222

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

27599—1908. szám.

17601—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltósága m. kir. belügyminiszterium 61369—II/89. sz. alatt kelt intézkedéssel jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda kövezet, vagy asphalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1¹/₂ méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassék el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel birjon.

Köteles továbbá háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonnuló vízlevezető árkot telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönböztetve ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsibejáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek, 4—50 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetettnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Sarlot,
főkapitány.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az 1908. évre elkészített nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója után pótdadó kivetési lajstrom f. évi október hó 5-től a város adóügyi osztályánál 8 napi közzemlére van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásait, és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adó-nemmel már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatnak meg, adótarozásukat az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi tanácsnál előterjeszhetik.

Arad, 1908. évi október hó 2-án.

A városi tanács.

6475—1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 5694—150—1902. sz. alatt kelt jogerős határozata alapján, tekintettel a lényegesen megkisebbedett vásári területre figyelemzettem a mézes-bábos iparosokat, hogy a Szabadság- és Andrásy-téren, valamint a József főherceg uton az eddigi szokásos nagy terjedelmű ponyva sátraikat többé fel nem állíthatják, hanem ezen sátrak helyett csakis legfeljebb 3 méter szélességű deszka vagy favázás ponyvasátraikat használhatnak.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Sarlot,
főkapitány.

APRO HIRDETÉSEK.

A K i n e k

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vincsellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

A K i

bérbeadni kíván

nyitokot,
házat,
vadászterü-
letet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

A K i

eladni kíván

butort,
songorát,
kört,
gyümölcsöt,
jabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K i

szedéseket vétel vagy bérbevételei csál-
jából keresi;

A K i

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értekezni, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatait használja.

Barna Asszonynak

Mindkét levele megjött, szíves el-
nézését és türelmét kéri falusi ba-
rátnéja. 3248

Szesz-, gabona- és liszt-

szakmában jártas, a magyar, né-
met és román nyelvet beszélő rak-
tárnokot keresek. Írásbeli ajánla-
tok a fizetés megjelölésével és bi-
zonyítvány másolatokkal ellátva
„Ügyes 700” jelige alatt e lap ki-
adóhivatalába intézendők. 3237

Elvállalok

polgári iskolai tanulót, biztos si-
kerrel, csekély fizetésért, tanítani.
Bővebbet e lap kiadóhivatalában.
8249

8—9 szobás lakás

a jövő évi május 1-ére bérbevételre,
vagy ennek megfelelő ház megvételre
kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.
3252

Egy jóforgalmu korcsma

egy másik üzlethelyiséggel együtt
betegség végett eladó vagy kiadó.
Pénz kevés kell. Értekezhetni le-
het benne levő tulajdonosnál, Ber-
csényi Miklós-utca 32. 3250

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt álláso-
mat elhagyni kényszerülve, kere-
sek magam helyett jelenlegi állá-
somba, egy kereskedelmi végzett
keresztény, gyakorlatlalt bíró leve-
lező-könyvelőt. Leveleket B. O.
alatt a kiadóba. 3242

Őszi blouze album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kákkal, dus tartalommal 1:50 fill-
lérérthapható Ingusz I. és Fla könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Raachbauer
Nándornál Ujszentannán 130 ko-
ronáért métermázsánként. 3111

Jó forgalmu

fűszer, vas, rövid és üvegáru üz-
let, csanádmezei nagyközségben,
főtéren, elköltözés végett eladó,
kevés tőkével átvehető. Cim a kia-
dóhivatalban. 3215

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött esékrekedés,
máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy
lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ.

Moll-féle feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz De-
vezetesen mint fájdalomcsillapító beázsolási szer, köszvény,
csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nép-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyer-
mek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1:80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely és

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesítettek
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott ke-
szítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPA
gyógyszertárában.

Jókarban levő

szalóngarnitúra hálószoba beren-
dezés eladó. 3238

Üzleti könyvek:

strazzák, másoló-könyvek stb. leg-
nagyobb választékban. Irodai kel-
lékek, írószerek, levélpapírok és
üggyévi nyomtatványok legked-
vezőbb beszerzési forrása. Kerpel
Izsó könyv- és papirkereskedése.
3161

Meidinger kályha részek

beszereszetők Juhász István laka-
tosmesternél Aradon, Telefon 480.
3191

Csak akkor valódi, ha
mindegyik doboz Mollnak
védjeggyel és aláírását tün-
teti fel.

csak akkor valódi ha

mindogyik üveg Moll. A védjegy
tünteti fel és „A
sóborzesz De-
vezetesen mint fájdalomcsillapító beázsolási szer, köszvény,
csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nép-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Elsőrangu fényképészeti műterem.

KOSSAK JÓZSEF

császári és királyi udvari és kamarai fényképész

Arad, Weitzer János-utca 3. sz.

Van szerencsém Arad város és környéke tisztelt műértő közönségének nagybecsű tudomására hozni, hogy
Weitzer János-utca 3. szám alatti

fényképészeti műtermemet

teljesen újonnan berendezve és a modern művészi fényképezésnek megfelelően felszerelve

MEGNYITOTTAM.

Legfőbb törekvésem, mikép a multban, úgy a jövőben is oda fog irányulni, hogy e szakmába vágó munkák
műtermemben a legjobban, leglelkiismeretesebben és versenyképes árak mellett készüljenek. 3256

Munkáim közül főképe a következőket bátorodom a n. é. közönség figyelmébe ajánlani:

Fényképek, minden Genre'ü kivitelben, életnagyság nagyítások, a legkisebb képek után fekete és szepia alapozásban,
aquarelek, pigment és gumminyomatok, olajfestmények. Felvételek természetes színekben. Végül belső és külső felvételek stb.

Kitünő tisztelettel

KOSSAK JÓZSEF

csász. és királyi udvari és kamara fényképész.
József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari fényképésze.

Arad, Weitzer János-utca 3. sz. Budapest: Kossuth Lajos-utca 12. Temesvár: Szt. György-tér, saját házában és Buziásfürdő.